

SLOVENSKI Jadrak

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER — 21. APRILA 1961

★ POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI ★ LETO X. — STEV. 17

V PORTOROŽU BO 24. in 25. APRILA KONFERENCA SOCIALISTIČNE ZVEZE OKRAJA KOPER

Pozdrav delegatom in gostom

Navajeni smo, da vsestransko svetlimo družbeni razvoj okraja na okrajnih konferencah ZK in Socialistične zveze vsaki dve leti. Ta dogodek je vedno pomemben pregled dela in uspehov, ki so jih dosegli naši ljudje na polju, za

POZDRAV ŠTAFETI MLADOSTI

Kakov vsako leto, bo tudi letos stebla skozi naš okraj Štafeta mladosti, ki bo ponesla čestitke tovaršu Titu za njegov rojstni dan. V petek okrog 19.45 bo pri Planini stopila na tla koprskega okraja in ob 20.50 prihletela v Postojno. Drugi dan bo že ob 8 uri nadaljevala pot skozi Hruševje, Senožeče do Sežane, kjer bo imela ob 10.25 desetminutni postanek. Nato bo nadaljevala pot skozi Divačo in se v njej zaustavila za 5 minut, nato proti Kozini, kjer bo tudi imela nekaj minuti premor, in bo preko Crnega kala prišla v Koper ob 13.45. Koprčani bodo Štafeto mladosti sprejeli na Titovem trgu in med 15-minutnim postankom bo tudi pozdravili predstavniki javnega življenja koprsko komune. Štafeta se bo ustavila tudi v Izoli okrog 14.28 in v Portorožu ob 15.48. Nato bo nadaljevala pot skozi Sečovlje do mostu preko Dragonje, kjer bo štafetno palico prevzeli Hrvati.

Vse državljane našega okraja, predvsem pa šolsko mladino, delovne kolektive in družbene organizacije vabimo, naj bi v kar največjem številu spremijali pot Štafete in ji v občinskih središtih, kjer se bo ustavila, pridrili prirčen sprejem.

ZADNJI PLENUM PRED KONFERenco

V tork je bila v Kopru zadnja seja Okrajnega odbora SZDL pred okrajno konferenco Socialistične zveze, ki bo v ponedeljek in tork v Portorožu. Predsednik Gustav Guzej je navzočim prebral za konferenco pripravljeno poročilo odbora o prihodnjih nalogah SZDL koprskega okraja, medtem ko so tiskano poročilo o delu SZDL okraja Koper med dvema konferencama delegati pravkar prejeli. Člani odbora so poročilo soglasno odobrili, nato pa odobrili še predlog kadrovske komisije kandidatnih list za bodoči okrajni in nadzorni odbor SZDL Koper.

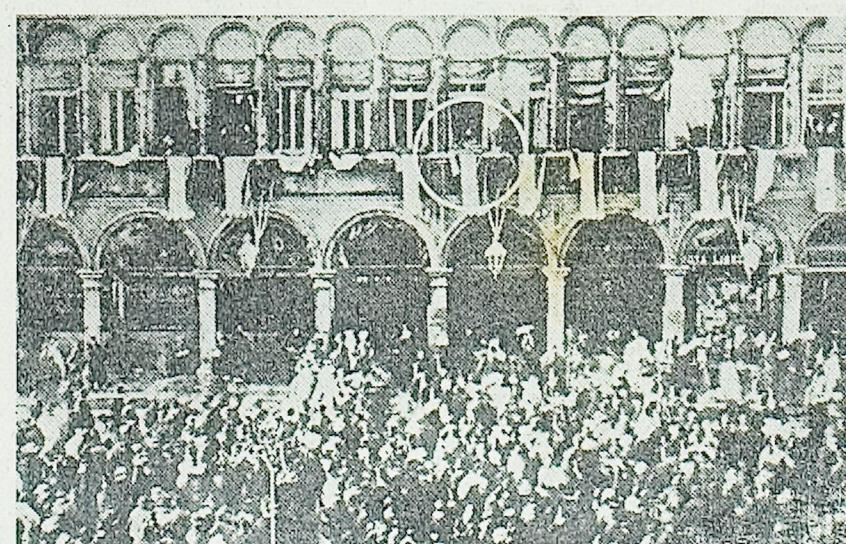
LEOPOLDVILLE — Kasavubu je izjavil, da je leopoldvilska vladna priznavanja uveljaviti resolucijo Varnostnega sveta z dne 21. februarja letos, ki pravi, da lahko OZN uporabi tudi silo, da bi preprečila državljansko vojno v Kongu.

LIZBONA — Uporniško gibanje proti portugalski kolonialistični politiki v Angoli se vedno bolj širi. V zadnjih napadih uporablajo uporniki tudi avtomatsko oružje, česar doslej ni bilo opaziti.

Italijanska manjšina za 100-letnico združenja Italije

Tudi italijanska manjšina na Koprskem bo slavnostno počastila 100-letnico združenja Italije. Osrednja proslava, ki jo pripravlja italijanski kulturni krožek v Kopru, bo 25. tega meseca v koprski gledališki hiši. Prireditelj je povabil na proslavo več uglednih političnih in družbenih delavcev iz Ljubljane, Reke, Pulja in obalnih občin. Povabil je tudi italijansko gledališče z Reke »Ivan Zajc«, ki bo s svojim umetniškim kolektivom sodelovalo v bogatem kulturnem programu prireditve. Podobne proslave pripravljata

tudi italijanska kulturna krožka v Piranu in Izoli. Prireditelji vkljuno vabijo na vse slavnosti v počastitev 100-letnice združenja Italije tudi slovenski živelj, da bi tako vnovič manifestirali bratstvo med narodi Jugoslavije in takoj živečimi manjšinami.

Letos slavi sosedna Italija stotletnico združitve v eno državo, ki je nastala iz višje papeške države ter po Francozih in Avstrijcih okupiranih delov. V bojih za združitev, ki so se vlekli še dolga leta, se je posebno odlikoval italijanski narodni junak Giuseppe Garibaldi. Beli krog na sliki ga kaže po zavzetju Benetk, ko z balkona palace Zecchin govori množici o izdajalskem delovanju rimske kurije proti interesom združene Italije (27. februarja 1867).

GORIŠKI LIKOVNIKI V GOSTEH

V Novi Gorici te dni razstavljata svoja dela kva kiparja in 24 slikarjev iz Gorice v Italiji. Za to razstavo italijanskih likovnikov vlač veliko zanimanje, posebno še, ker gre za seznanjanje ustvarjalnosti umetnikov onstrane meje po načelu izmenjave kulturnih dobrin med sosednjima državama. Po zaključku razstave v Novi Gorici bodo italijanski gosti okrog 10. maja razstavili svoja dela tudi v Kopru. V teku so tudi priprave naših likovnikov, da se v prihodnjih mesecih predstavijo italijanski javnosti na Tržaškem in Goriškem.

stroji v tovarnah in delavnicah, delovna inteligencija na vseh področjih človekovega udejstvovanja, hkrati pa na podlagi kritične ocene na teh konferencah dobivamo spodbude in napotila za nadaljnje delo. Vendar pa bo izmed vseh doseganj tretja po vrsti konference Socialistične zveze koprskega okraja v Portorožu 24. in 25. aprila letos še posebno pomembna in važna, ker pada v čas velikih sprememb v našem družbenem razvoju, v čas, ko revolucionarno menjamo sistem gospodarjenja z ustvarjenimi družbenimi sredstvi. Novi način delitve dohodka je po mnenju tovarša Edvarda Kardelja prav tako revolucionaren in bo vplival na nadaljnji razvoj demokracije ter vsega življenja pri nas, kot je bilo revolucionarno dejanje uvedba delavskega samoupravljanja. Novi sistem delitve dohodka neposredno vpliva na kar največjo zainteresiranost delovnih ljudi, kako bo porabljen ustvarjeni dohodek, neposredno vpliva na razvoj odnosov med podjetjem in komuno, vpliva na to, da se bo naš delavec kot proizvajalec čutil hkrati tudi potrošnika, obenem pa delavca in upravitelja v svojem podjetju na eni strani ter člena komune in njene družbenega upravitelja na drugi strani. Zaradi neposrednega stimuliranja delavcev z načinom nagrajevanja po učinku dela rastejo in se kre-

pijo proizvajalne sile v našem gospodarstvu, nova delitev tako ustvarjenega povečanega dohodka pa ustvarja pri upravljavcih še večjo zavest odgovornosti in zanimanje za upravljanje pri vseh proizvajalcih.

Vlogo in naloge Socialistične zveze ob tem dogajanju sta že opredelila oba (zvezni in republiški) kongresa SZDL, za naše specifične pogoje pa jih bo na podlagi njunih napotil in stanja v koprskem okraju odredila konferenca v Portorožu prihodnji ponedeljek in tork. Doseženi uspehi in uveljavljanje Socialistične zveze na vseh področjih življenja, posebno pa na relaciji komuna—podjetje in proizvajalec—potrošnik pomenijo za to našo organizacijo veliko priznanje, hkrati pa obveznost in naloge za nadaljnje delo. Ko pozdravljamo deležne in goste na portoroški konferenci Socialistične zveze prihodnji teden, želimo konferenci v interesu nadaljnega razvoja naše socialistične demokracije in izboljšanja življenja kar največ uspehov pri delu!

BOGAT SPORED PRIREDITEV V POČASTITEV TREH PRAZNIKOV

Za 23. april - praznik postojanske občine

V nedeljo, 23. aprila, bo poteklo 17 let, odkar je skupina partizanov minerskega voda IX. korpusa izvršila diverzantsko akcijo v zastraženi Postojnski jami in pri tem uničila celotno zalogo pogonskega goriva, ki so ga bili Nemci hraniли v jami. Isteča dne 1944. leta je sovražnik zagrešil v ulici Ghega v Trstu nezaslišani zločin. Obesil je 51 primorskih rodoljubov, med katerimi je bilo tudi 14 političnih delavcev iz postojanske občine.

V spomin na ta dva dogodka praznuje prebivalstvo postojanske občine vsako leto svoj občinski praznik na dan 23. aprila.

Letošnje praznovanje občinskega praznika združujejo na Postojnskem, v bogat spored prireditve, ki je hkrati namenjen počastitvi 20. obletnice ustanovitve OF, to je 27. aprila, in praznovanju prvomajskih delavskih praznikov. Prireditve se bodo začele v petek, 21. aprila, in bodo trajale vse do 2. maja. Njihov spored je tale:

21. aprila bo krenila na pot prva skupina udeležencev pohoda po partizanskih poteh (o tem počemo več na drugem mestu). Ob 20. uri 50 minut bodo v Postojni pričakali prihod Štafete mladosti. Isteča dne zvečer bo v dvorani Kulturnega doma v Postojni nastopilo Slovensko narodno gledališče iz Trsta z dramo »Drevesa umirajo stoje.«

22. aprila ob 8. uri bo na Titovem trgu v Postojni svečan odhod Štafete mladosti proti Sežani in Kopru. Poleg številnih športnih tekmovanj bo ob 17. uri na Trgu padlih borcev začeljek partizanskega pohoda, združen z vrnitvijo njegovih udeležencev, komemoracijo in polaganjem venčev ob spomenik padlih žrtv. Udeležencem pohoda bo spregovoril predsednik ObLO Postojna Jože Baša. Zvečer ob 20. uri bo v Jamski restavraciji svečana akademija z družabnim večerom v počastitev občinskega praznika. Na akademiji bodo nastopili ansambl domača DPD Svobode.

Na dan praznika občine Postojna, 23. aprila, bo svečano zasedanje Občinskega ljudskega odbora Postojna. Številna moštva slovenskih mest skupine B se bodo posredila tega dne v velikem strelskem tekmovanju z zračno puško,

medtem ko bodo športni aktivni delovnih kolektivov priredili finalna tekmovanja.

24. aprila bo v Domu JLA v Postojni literarni večer. Ljudska

univerza pa bo ves teden predvajala po vseh filmih. V teh dneh bo LU priredila na vseh tudi vrsto predavanj.

27. aprila bo svečana seja občinskega odbora SZDL Postojna. Podobna zasedanja bodo imeli v počastitev dneva ustanovitve OF tudi vsi krajevni odbori SZDL v postojnskih občinah.

29. aprila popoldne bo v Postojni gostovalo Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane, ki bo uprizorilo komedijo »Z vrati treskajo«. Z istim delom bo ljubljanski ansambel nastopil zvečer ob 21. uri v Pivki, KUD v Prestranku bo tega dne prvič uprizoril komedijo »Vohunka«.

30. aprila ob 10. uri se bo v Jamski restavraciji začelo zasedanje delovnega kolektiva. »Javor«, ki bo počastil 10. obletnice delavskega samoupravljanja ter ustanovitve podjetja. Tega dne se bodo začela tudi športna tekmovanja delovnih kolektivov v počastitev 1. maja, ob 14. popoldne pa bo otvoritev Turistične doma pri Pivki jami. Ob 20. uri zvečer bo v Jamski restavraciji svečana akademija z družabnim večerom.

1. in 2. maj bosta posvečena množičnim izletom. Drugega dne praznovanja mednarodnega delavskega praznika bo skupni izlet prebivalstva in pripadnikov krajne garnizije JLA v Pivko jami. (ma)

ZAKLJUČENI OBISKI PREDSEDNIKA TITA V AFRIKI

V nekaj dneh spet doma

Več kot dva meseca je predsednik Tito s soprogo in svojim spremstvom potoval po prijateljskih državah Afrike. Kjer koli se je mudil na državniškem obisku — v Gani, Togu, Liberiji, Maliju, Gvineji, Maroku, Tuniziji in te dni v Združeni arabski republiki — povsod je bil sprejet kot pobudnik utrijevanja tvornega miroljubnega sožitja med narodi. Predsednikova pot skozi osem afriških dežel, ki so si šele v zadnjih letih priborile svobodo in se otrese jarma kolonializma, je zaključena z bogato bilanco: po-

vsod so naši državniki s tem, s katerim Titom na čelu našli skupni jezik z gostitelji v nadaljnji naporih za ohranitev miru v svetu in v medsebojni gospodarski pomoči za blaginjo ljudi.

Po petdnevnom neuradnem obisku v ZAR, kjer sta se že devetič sestala predsednik Tito in predsednik Naser, da sta izmenjala nekaj misli o nadalnjem poglabljanju odnosov med Združeno arabsko republiko in Jugoslavijo, se bo tovariš Tito jutri na ladji Galeb vrnil v domovino.

Spravočnik OSVETU

INVAZIJA NA KUBO

S tem, ko so neznani bombniki napadli kubanska mesta in ko so se tuje oborožene formacie izkrcale na treh krajih kubanske obale, se je začela tuja intervencija.

V Portorožu vrsta zasedanj

Portorož postaja vse bolj priljubljeno prizorišče raznih pomembnih zasedanj. V prihodnjih tednih so napovedana kar 4 velika zasedanja. Od 24. do 25. aprila bo v Turističnem domu letna konferenca Združenja nemetalcev FLRJ. Okrog 300 delegatov — predstavnikov industrijske, kemične in druge nekovinske industrije ter rudnikov, kakor tudi znanstvenih ustanov, ki se ukvarjajo z nemetalami — iz vse države bo na tridnevniem zasedanju obravnavalo vrsto aktualnih vprašanj tega združenja. Na programu so tudi izleti za spoznavanje najlepših predelov koprskega okraja.

V ponedeljek, 24. aprila, bo — prav tako v Turističnem domu v Portorožu — ustanovni občini zbor Hortikultурnega društva za koprsko obalno podnožje. Prisluškujoče, da se ga bo udeležilo večje število vabljenih in nevabljениh ljubiteljev ovetjev in vrbljarkarjev. Zbora se bo udeležila tudi predsednica Zveze hortikulturnih društev Slovenije Jelka Kraigherjeva.

Od 26. do 28. aprila bo v Turističnem domu v Portorožu imelo letno skupščino Združenje za sodno medicino FLRJ. Okrog 180 delegatov iz vseh večjih središč naše države bo tri dni razpravljalo o aktualnih organizacijskih vprašanjih svojega združenja, poleg tega pa bodo na programu številna predavanja in razprave o najnovajših doganjih na področju sodne medicine. Tudi za udeležence tega zasedanja je pripravljen program lepih izletov za spoznavanje lepot Slovenskega Primorja.

Od 8. do 10. maja pa bo — prav tako v Turističnem domu v Portorožu — priredila tridnevni posvet o sadjarstvu Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LRS. Napovedana je preko 200 strokovnjakov iz raznih predelov Slovenije, povabljeni pa so tudi številni gostje iz drugih republik.

JULE

cija proti režimu Fidel Castera. Kubanska vlada obtožuje ZDA, da so zapletene v to afero, pač prav je predsednik Kennedy izjavil, da ne bodo ZDA sodelovalo v intervenciji proti Kubi. Po mnenju številnih opozavalcev dogodkov na Kubi bo na dnevnem redu 15. zasedanja Generalne skupščine tudi razprava o sedanjih dogodkih, ki sodijo, po mnenju kubanske vlade, v poskus ogrožanja miru in neodvisnosti dežele.

EICHMANN »NI KRIV«?

Potem ko je izraelsko sodišče, ki sodi vojnega zločinca Adolfa Eichmann, sprejelo sklep o svoji pristojnosti za izreko kazni, je tožilec prebral obtožnico. Eichmannov zagovornik dr. Servatius je zahteval, naj bi obtoženca sodilo zahodnonemško sodišče, kar je izvalo nezadovoljstvo tudi v zahodnonemškem tisku, ki priporoča, naj bo dr. Servatius zmeren v svojih izjavah. Vse kaže, da tudi Bonnu ni preveč pri srcu zagovariati zločinca takšnega kovaka kot je Eichmann, saj se zaveda, kakšno je razpoloženje svetovne javnosti do nacističnih krvnikov.

KAKO JE BIL UMORJEN LUMUMBA

Varnostni svet Generalne skupščine OZN je imenoval mednarodno komisijo, ki naj bi ugotovila, pod kakšnimi okoliščinami je umrl kongoški premier Patrice Lumumba in kdo so krivci njegove smrti. V komisiji so mehiški pravnik Oscar Rabasa, burmanski sodnik U Aung Khine, etiopski pravnik Tešome Hailemariam in pravnik države Togo Georges Creppi.

Pravijo, da mora biti človek rojen za vojnika in starši so še vse do nedavna krotili svoje otroke — češ, v vojski znajo narediti jagnje tudi iz največjih razboritev. Žal je takšno mišljenje

še vedno ukoreninjeno v miselnosti nekaterih očetov ali dedov, ki so služili vojaški rok v predvojnih letih, ko je bila surovost vojaških starešin zares najboljše jamstvo za njihovo priljubljenost

pri takratnih oblastnežih in sila važen pogoj za napredovanje.

No, danes vsakdo ve, da imamo armado, ki je zrasla iz ljudstva in je najtesnejše povezana z našim družbenim življenjem. Povsod se lahko tudi prepriča, da je poklic vojaškega starešine posebno častna naloga, na katero se pripravlja naši najboljši mladinci v vzorno urejenih vojaških šolah.

Kot vsako leto se tudi letos prijavlja naša mladina za vojaške šole. Državni sekretariat za narodno obrambo je že razpisal natečaj za sprejem kandidatov za gojenice na raznih podoficirskih šolah in poseben natečaj za podelitev štipendij dijakom srednjih šol, ki so se odločili, da bodo po končanem študiju na katerikoli srednji šoli obiskovali to ali ono vojaško akademijo, ki ima stopnjo višje šole, medtem ko so podoficirske šole enakovredne srednješolskemu študiju. Žal mnogi naši mladinci po končani osmemletki ne vedo, da bi se lahko vpisali in v najboljših pogojih šolah na raznih tehničnih, letalskih in mornariških podoficirskih šolah, kjer trajata pouk tri leta, medtem ko je obdobje šolanja na vojni glasbeni šoli samo pol leta daljše. Ker poteče rok razpisa za podoficirske šole že 30. aprila, bodo morali vsi mladinci, ki jih poklic vojaškega starešine veseli pohititi s svojimi prijavami. Vsaj potrebne informacije lahko dobete pri referentu za zadeve narodne obrambe pri občinskih ljudskih odborih ali na vojnem odseku pri okrajnem ljudskem odboru.

ZA TEMELJITEJŠI PREGON GOSPODARSKEGA KRIMINALA

tudi odvzem nepošteno pridobljenega premoženja

Minuli ponедeljek je bilo v Kopru posvetovanje zastopnikov okrožnega javnega tožilstva, okrajnega javnega tožilstva iz Sežane, okrožnega in okrajnih sodišč koprskega okraja, okrožnega gospodarskega sodišča, oddelka notranjih zadev pri OLO Koper in okrajnih inšpekcijskih služb. Posvetovanje je bilo namenjeno razpravi o zatiranju kriminala v gospodarstvu. Uvodoma je okrožni javni tožilec Leo Perhavec seznanil navzoče s smernicami posvetovanja predstavnikov Državnega sekretariata za notranje zadeve FLRJ, zveznega javnega tožilstva, republiških državnih sekretariata za notranje zadeve in republiških javnih služb ali poklica za določeno dobo in povrnitev povzročene škode.

Pomembno vlogo bodo morali v prihodnje imeti tudi inšpeksijski organi, ki naj bi svoje delo vskrjevali, in tudi organi družbene kontrole, se pravi državljanji kot člani zborov volivcev, stanovanjskih skupnosti itd.

Na posvetovanju je bilo še posebej poudarjeno, naj ne bi bili ti ukrepi pregona gospodarskega in klasičnega kriminala le kampanjski, pač pa naj bi bili sistematični in naj bi že v osnovi izbrali poskuse porajanja gospodarske škode na račun skupnosti.

Vsi govorijo dobro italijansko. Pri akcijah nosijo nekateri italijanske uniforme. Nobenega dvoma ni o so delovanju slovenskega prebivalstva teh vasi z uporniki. Celo zadevo pa poteka, da ljudje ne iščijo pravocasno naše zaščite. Očitno je sovraštvo Slovencev v teh vseh protinam. Negodujče poročilo o partizanskem uspehu Brkinske čete daje tudi general Lorenzo Brovarone. Reški prefekt T. Testa zajedljivo imenuje majorja Vanellija „frater franciščanin“.

Napad Brkinske čete je sprožil operacije proti partizanom. Patrulja 16 mož se je umaknila v Brkine in 19. maja 1942 (izjava Franca Vojvode) prišla v Padež, kjer je ostala en dan. Hajka je prisilila borce Brkinske čete, da so odšli ponovno v korintiske gozdove.

Istega dne je prišlo še do dveh napadov. Po sestavku »Dejavnost slovenskih komunistov v Julijski krajini« je skupina partizanov napadla v Skocjanu nekega civilista, štiri partizani pa so napadli pri Košani dva karabinjerja (akt št. 12/379 z dne 18. maja 1942).

Brkinska četa se je vrnila v snežniške gozdove in od Postojne do Rupenovca za akcijami proti italijanskim gozdnim delavcem in ogljarjem, ki so prišli z družinami in začeli z izsekavanjem gozdov in žganjem ogljarskih kop. Slavko Kovač-Smeljanava v svojem dnevniku, da je Brkinska četa rekvirirala 22. maja 1942 lesnemu trgovcu Rupeni 9 konj. Anton Firm navaja, zanimivi podatki o konjih. Tri konje je četa obdržala za prenos hrane iz Bača od Lojzeta Malnarja do čete, ostale pa je odgnal.

partizan Miha iz zaselka Brdice v Brkinih v Istro in jih tam prodal, denar pa prinesel v četni kolektiv. 26. V. 1942 je Maslova patrulja v Ilirske Bistrice začigala kamion poln ogljika, ki je bil last trgovca Rupen. (Smeljanec dnevnik in sporocilo brigadirja javne varnosti.) Škode je bilo prribljujo pol milijona lir.

O partizanski nameri, da bi preprečili izsekavanje gozdov, je karabinjerska četa iz Postojne obvestila 26. maja 1942 23. armadni zbor v Trstu (akt št. 12/492 z dne 26. 6. 1942).

28. 5. 1942 zvečer se je skupina brkinskih borcev pod vodstvom Prešernovega mudila v Brkinih v Vatovljah pri Francu Cergojtu. Iz petih hiš so dobili partizani hrano. Iz vasi sta vstopila v partizane Albin Vatovec in Franc Mahne. Naslednjega dne so fašisti postavili postojanko v vasi in artilerijo Antona Vatovca. Starši so se zgovarjali, da so partizani odpreli oba fanta, ko sta žgalia oglje. Po podatkih Rudolfa Kocjančiča je ostala italijanska posadka v vasi cel mesec. Najaktivnejši pri delu za narodnoosvobodilno gibanje so bili Josip Cergo iz Vatovlja, Jože Dujmovič iz Ostrovice, Franček Fabrič iz Varej. (Iz »Zgodovine NOB sežanskega okraja«) Istega dne je odšel v partizane tudi nek sorodnik Milka Klunca.

Napad patrulje I. Vipavske čete na cesti Razdrto-Senožeč na karabinjersko vojaško patruljo 26. 5. 1942, v katerem sta bila dva karabinjerja ubita in dva vojaka ranjena, je pri zaledi organizacijo narodnoosvobodilnega gibanja v Volčah. (Terčna Senčana v aktu št. 246/17 z dne 26. 5. 1942 navaja, da je bil 1 ubit in 2 ranjen.) Italijanske civilne in vojaške oblasti so takoj začele z velikopotezno hakerjivo. Vse ljudi, ki so jih zatolili okoli mesta napada, so zaprli in jih trpinčili. Po pripovedovanju Marije Možetove so hoteli za kazen ubiti 10 ljudi, ki so bili v zaporih v Senožečah. Enota italijanske vojske je naslednjega dne pripeljala iz Volča dva ovčarja (Alojza Čepka in Ivana Gustinčiča), ki ju je partizanski dezerter Nedelko izdal, da sta pomagala partizanom. Oba so Italijani odpeljali na mesto, kjer sta padla karabinjerja in ju tam ustrelili. (Izjava Marije Može iz Dolenje vasi.) Pri ustrelitvi so bili navzoči potniki, ki so bili v ljubljanskem avtobusu.

Janez Kramar
(Nadaljevanje sledi)

Dne 23. aprila 1944 so nacijaščni krovoloki po zverinskem mučenju v tržaških zaporih obesili v ulici Ghega 51 talcev, med njimi kar 14 iz postojnske občine. Na sliki so od leve proti desni (zgoraj) Marija Turk, Franc Turk, Jožko Turk in Stane Turk iz Hrenovic, Venče Zetko iz Rakitnika, Ivan Bole iz Landola in Franc Blažek iz Brezja, (spodaj) Roza Bizjak iz Hrašč, Anton Stegel, Alojz in Drago Križaj ter Jože Dekleva iz Orelika, Jože Sabec iz Rakulka in Ivan Blažič iz Studenca. Tudi njih se Postojnčani na svoj občinski praznik hvaležno spominjajo.

Mladina se odloča za Armado

Pravijo, da mora biti človek rojen za vojnika in starši so še vse do nedavna krotili svoje otroke — češ, v vojski znajo narediti jagnje tudi iz največjih razboritev. Žal je takšno mišljenje

pri takratnih oblastnežih in sila važen pogoj za napredovanje.

No, danes vsakdo ve, da imamo armado, ki je zrasla iz ljudstva in je najtesnejše povezana z našim družbenim življenjem. Povsod se lahko tudi prepriča, da je poklic vojaškega starešine posebno častna naloga, na katero se pripravlja naši najboljši mladinci v vzorno urejenih vojaških šolah.

Kot vsako leto se tudi letos prijavlja naša mladina za vojaške šole. Državni sekretariat za narodno obrambo je že razpisal natečaj za sprejem kandidatov za gojenice na raznih podoficirskih šolah, kjer trajata pouk tri leta, medtem ko je obdobje šolanja na vojni glasbeni šoli samo pol leta daljše. Ker poteče rok razpisa za podoficirske šole že 30. aprila, bodo morali vsi mladinci, ki jih poklic vojaškega starešine veseli pohititi s svojimi prijavami. Vsaj potrebne informacije lahko dobete pri referentu za zadeve narodne obrambe pri občinskih ljudskih odborih ali na vojnem odseku pri okrajnem ljudskem odboru.

partizan Miha iz zaselka Brdice v Brkinih v Istro in jih tam prodal, denar pa prinesel v četni kolektiv. 26. V. 1942 je Maslova patrulja v Ilirske Bistrice začigala kamion poln ogljika, ki je bil last trgovca Rupen. (Smeljanec dnevnik in sporocilo brigadirja javne varnosti.) Škode je bilo prribljujo pol milijona lir.

O partizanski nameri, da bi preprečili izsekavanje gozdov, je karabinjerska četa iz Postojne obvestila 26. maja 1942 23. armadni zbor v Trstu (akt št. 12/492 z dne 26. 6. 1942).

28. 5. 1942 zvečer se je skupina brkinskih borcev pod vodstvom Prešernovega mudila v Brkinih v Vatovljah pri Francu Cergojtu. Iz petih hiš so dobili partizani hrano. Iz vasi sta vstopila v partizane Albin Vatovec in Franc Mahne. Naslednjega dne so fašisti postavili postojanko v vasi in artilerijo Antona Vatovca. Starši so se zgovarjali, da so partizani odpreli oba fanta, ko sta žgalia oglje. Po podatkih Rudolfa Kocjančiča je ostala italijanska posadka v vasi cel mesec. Najaktivnejši pri delu za narodnoosvobodilno gibanje so bili Josip Cergo iz Vatovlja, Jože Dujmovič iz Ostrovice, Franček Fabrič iz Varej. (Iz »Zgodovine NOB sežanskega okraja«) Istega dne je odšel v partizane tudi nek sorodnik Milka Klunca.

Napad patrulje I. Vipavske čete na cesti Razdrto-Senožeč na karabinjersko vojaško patruljo 26. 5. 1942, v katerem sta bila dva karabinjerja ubita in dva vojaka ranjena, je pri zaledi organizacijo narodnoosvobodilnega gibanja v Volčah. (Terčna Senčana v aktu št. 246/17 z dne 26. 5. 1942 navaja, da je bil 1 ubit in 2 ranjen.) Italijanske civilne in vojaške oblasti so takoj začele z velikopotezno hakerjivo. Vse ljudi, ki so jih zatolili okoli mesta napada, so zaprli in jih trpinčili. Po pripovedovanju Marije Možetove so hoteli za kazen ubiti 10 ljudi, ki so bili v zaporih v Senožečah. Enota italijanske vojske je naslednjega dne pripeljala iz Volča dva ovčarja (Alojza Čepka in Ivana Gustinčiča), ki ju je partizanski dezerter Nedelko izdal, da sta pomagala partizanom. Oba so Italijani odpeljali na mesto, kjer sta padla karabinjerja in ju tam ustrelili. (Izjava Marije Može iz Dolenje vasi.) Pri ustrelitvi so bili navzoči potniki, ki so bili v ljubljanskem avtobusu.

Janez Kramar
(Nadaljevanje sledi)

SLOVENSKI JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Brdaščak. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Koper, Črna karjava 1, telefoni 170. Posamezen izvod 20 din. — Letna naročnina 800 din., za tujino 1600 dinarjev ali 3,5 am. dolarjev. — Bančni račun 600-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vratimo. — Tisk in kličenje tiskarna CZP »Primorski tisk«.

PRED OKRAJNO KONFERENCO SZDL V PORTOROŽU

Govorijo vam kongresni delegati

Naprosili smo nekaj delegatov V. kongresa SZDL Slovenije, naj za naše bralce povedo, kako v prihodnjem obdobju vskladiti delo Socialistične zveze v koprskem okraju z izkušnjami in napotili V. kongresa.

MIMICA BERGMAN

»Čeprav je dal kongres v Ljubljani pozitivno oceno dosedanjega dela v naši vseljudski organizaciji SZDL, je vendar postavljal pred nas še vrsto novih nalog. V komisiji za kadrovska in organizacijska vprašanja, v kateri sem delala, je bila diskusija obrisana in je posegala v vse panoge umsteka in fizičnega dela. Več diskutantov je govorilo o težavah, s katerimi se bore načelji posebno na podeželju in katerim je največkrat vzrok finančna stran ali pa prevelika obremenitev učiteljev z različnimi nalogami. To so tudi problemi, ki nastajajo na Koprskem in v samem Kopru in mislim, da bi bila to lahko konkretna naloga, kjer bi pomagali člani SZDL, saj gre za vzgojo in izobrazbo bodočega kadra. Prav tako mislim, da bi moral vsak državjan, član SZDL, biti bolj zainteresiran pri ostvarjanju čistega dohodka podjetja, v katerem dela, ker bodo poslej sredstva komune bolj odvisna od ostvarjenega čistega dohodka podjetja, od komune pa bo odvisen naš družbeni standard. Dolžnost nas vseh je, da čim aktivneje sodelujemo na vseh področjih, v prvi vrsti pa vsak na svojem delovnem mestu, v organih družbenega upravljanja in na zborih volivcev, ki naj bodo svobodna tribuna ljudi. Zal se te tribune premalo poslužujemo, tako z umestnimi predlogi kot z upravljenico in utemeljeno kritiko.«

APOLLINIO ABRAM

»Predvsem se moramo odpovedati staremu načinu dela in poiskati način za učinkovitejšo pritegnitev vseh članov SZDL v naš družbeni mehanizem. Se posebej poudarjam v tej zvezi priporočilo V. kongresa SZDL Slovenije, klj. se v koprski občini že delno uresničuje, to je krepitev dela sekci. To je oblika dela, ki omogoča pritegniti zanimanje vseh delovnih ljudi za vse probleme našega življenja. Zato bomo morali poskrbeti tudi za večje pristnosti krajevnih odborov, svetov, stanovanjskih skupnosti, zborov volivcev in drugih organov upravljanja in jim istočasno nuditi večje materialne možnosti, da bo njihovo delo odgovornejše pri sklepanju o problemih, ki so jih doسلi morali reševati občinski in okrajni forumi.«

Gledje dejavnosti italijanske manjšine moram z veseljem ugotoviti, da je bila na tem kongresu dobro ocenjena. Osnovna naloga bo tudi v prihodnje vključevanje italijanske manjšine v organe družbenega upravljanja in delavskega samoupravljanja po načelu sposobnosti in aktivnosti, kar je popolnoma v skladu z našim družbenim sistemom. Zato je naloga Socialistične zveze skrb za vsestranski razvoj italijanske etnične skupine, da se bo laže uveljavila na vseh področjih javnega življenja.«

Apollinio Abram iz Kopra: — Italijanska manjšina skupaj z večinskim prebivalstvom v boju za lepež življenje delovnih ljudi

SONJA SARDOC

»Po mojem mnenju so problemi našega šolstva med najbolj perečimi in bi se jih morali takoj lotiti.«

Vsebinsko preobrazbo vzgojno izobraževalnega problema pa bo mogoče uspešno uresničiti le, če bomo to pojmovali kot skupno nalogo družbenih činiteljev v šoli in v njenem komunalnem okolju.«

Za funkcionalne izdatke šol je odmerjeno zelo malo sredstev, brez teh pa si ni mogče zamisliti korenite vsebinske preobrazbe učnovzgojnega dela v šolah.«

Temeljni zakon o finansiranju šol, ki uvaja posebne družbene skladde za vzdrževanje in delo šol ter za investicije v šolstvu, bo omogočil družbenim organom v šolstvu, da bodo po svoji presoji sami gledale na možnosti in potrebe ustrezno razpolajali sredstva za delo šol in s tem vodili politiko finansiranja šol. Vendar pa si bodo morale zavestne socialistične sile prizadavati, da bodo v skladih za šolstvo zagotovljena takšna sredstva iz prispevkov komune in gospodarskih organizacij, da bo omogočeno ustrezno povecanje

materijalnih izdatkov, potrebnih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih nalog reformiranega šolstva.«

Sonja Sardoc iz Kopra: — Več neposredne zainteresiranosti za javne zadeve, zlasti za probleme šolstva!

JOLANDA KOS

Ker tudi v piranskem komunu povezovalo naloge SZDL z vprašanjem gospodarstva, komunale, otroškega varstva in s skrbjo za delovnega človeka, smo se obrnili na delegatko Jolando Kos, namestnico direktorja komunalne banke v Piranu, ki je tenkočutno obravnavala vlogo in naloge SZDL.

— Predvsem mislim, da je neposredno povezovanje članstva SZDL v sekcijsah najbolj ustrezena in učinkovita metoda dela. Do te ugotovitve smo prišli v Portorožu in še marsikje drugod, kjer so sekcijske zazivele. Sicer pa duh kongresa preveva celotno delo SZDL v naši občini — tako pri reševanju gospodarskih, komunalnih in drugih nalog. To so pokazali tudi zbori volivcev ob sprejemljanju letosnjega družbenega plana.«

Najvažnejše bodoče naloge SZDL pa je obravnavala tovarnišica Kosova takole: — Trenutno so v središču razprav novi instrumenti delitve dohodka. Žal še marsikje gledajo na vlogo samoupravljanja preveč ozko, tako da so mnoge važne odločitve še vedno prepričane ali posameznim vodilnim ljudem, ali pa tudi sami delavski svetni ne znajo postaviti sodočanja na najširšo osnovo.

Take v podobne pomankljivosti bomo najlaže tolmačili in opravljali v utrjevanju krajevnih organizacij SZDL in sekcijs, vendar praksa kaže, da je treba slednjim zagotoviti obstoj z njihovimi vsestranski utežljitvami. Potem ne bo prišlo do primerov, da bi sekcijs prevzemale takšna področja dela, ki so že zajeta v programu društva, organizacij itd. Predvsem težimo tudi za tem, da bi Socialistična zveza pomagala pri utrjevanju stanovanjskih skupnosti in vzporedno s tem prispevala svoj delež pri ustanavljanju servisov za razbremnitve žena. Na dnevnem redu naših sestankov pa so tudi problemi okrog otroškega varstva. Tako je n. pr. zadnja občinska konferenca žena nakazala to vprašanje za osrednjo nalogo in tudi v programih osnovnih organizacij SZDL v piranskem občini problemi otroškega varstva niso na zadnjem mestu.

Jolanda Kos iz Pirana: — V piranskem komunu si največ obetamo od sekcijs Socialistične zveze...«

MARJAN POKORN

25-letni Marjan Pokorn iz Izole, kvalificiran orodjar iz Mehanotehnike, je imel kot delegat V. kongresa SZDL še posebno važno poslanstvo, saj je zastopal mladi naraščaj Socialistične zveze, ki v industrijski Izoli skorajda prevladuje.

Sicer pa prepustimo besedo mlademu delavcu, ki je povedal o najvažnejših pokongresnih nalogah Socialistične zveze v Izoli naslednje: — Ker smo se vrnili s kongresa SZDL s povsem različnimi pojmi o njenih bodočih nalogah, lahko predvsem po-

udarim, da je delo SZDL v Izoli zares tvorno, kajti pri sprejemljanju in pri izvajajanju vseh nalog oziroma celotnega programa sprejemamo slednjo pobudo od spodaj, iz najširših vrst našega članstva. Zato tudi isčemo vse priložnosti, da lahko prisluhimo željama in težnjama vseh ljudi.

— Katera področja pa smatrate v Izoli za osrednje torišče dela SZDL?

— Če omenjam ob splošnih gospodarskih nalogah stanovanjsko problematiko in družbeno prehrano, sem navedel dva najbolj pereča problema Izole. Ker pa sem v prvi vrsti zastopnik mladine, nekaj besed o njenem delu. Menim, da je mladina pokazala vse razumevanje pri reševanju naših skupnih nalog. To dokazuje uspešno opravljenje delo mladinske brigade, ki pomaga s prostovoljnimi delom pri reševanju komunalnih problemov, nazadnje pri gradnji novega stadiona. Zač vodstvo podjetij ne kažejo vedno dovolj razumevanja do obveznosti mladine izven podjetij, čeprav lahko na drugi strani z zadovoljstvom potrdim čedadje močnejše zastopstvo mladine in žena v vodstvu vseh gospodarskih, družbenih in političnih organizacij. Da si našljamo odgovorne naloge tudi na področju našega gospodarstva, predvsem po izidu nekaterih novih predpisov, menda ni treba posebej podpirati.

Marjan Pokorn iz Mehanotehnike v Izoli: — Mladini več prostorov za kulturno in družbeno življenje!«

SPREJET PLAN GOSPODARSTVA OBČINE PIRAN ZA LETO' 1961

Večji osebni dohodek - višji standard

V torek, 11. aprila, so z zborom volivcev v Portorožu zaključili vrsto zborov, na katerem so volivci piranske občine izrekli svoje mnenje in pripombe ter dodatne predloge k družbenemu planu za leto 1961; v četrtek, 13. aprila, pa je obravnavana tega plana in dodatnih predlogov na dnevnem redu rednega zasedanja občnih zborov občinskega ljudskega odbora Piran.. Na zborih volivcev so bili dani razni tehniki predlogi, ki bodo upoštevani pri dokončno odobrenem planu. Tako so n. pr. volivci v raznih vaseh zahtevali, da se da prioriteta gradnji tako zelo potrebnih vaških vodnjakov ali elektrifikaciji tistih zaselkov, ki tega še nimajo, v Portorožu so volivci dosegli, da se v plan investicij vnese postavitev svetilk za razsvetlitev nadaljnje stranskih ulic in podobno. Kakor je znano, so bili volivci dobro seznanjeni s predlogom plana, ker je bil tiskan v »Piranski komuni«.

Na seji ljudskega odbora je družbeni plan občine obrazložil podpredsednik Ivan Korošec. Poudaril je spremembe v našem gospodarskem sistemu in družbenih odnosih, ki zagotavljajo, da se bo dvignila delovna storilnost, ta pa bo omogočila precejšnje po-

večanje plana nasproti lanskemu letu, za skoraj 15 %. Tako bo celotni dohodek gospodarstva občine znašal letos predvidoma 13 in tri četrt milijarde dinarjev. Da bo dosežen tak porast, bodo vložena v gospodarstvo nadaljnja investicijska sredstva. V rudniku Šečovlje bodo med drugim mehanizirali izvoz premoga s transportnimi trakovi. Zemeljska dela v piranskih solinah bodo služila dosedanjemu načinu pridelave soli, prav tako pa tudi že kot osnova za predvideno rekonstrukcijo v prihodnjih letih. V ladjedelnici bodo modernizirali tehnološki po-

stopek med drugim s postavljivijo ogromnega premičnega žerjava. V tovarni mila »Jadranka« pa bodo povečali assortiman kozmetičnih izdelkov in uredili v Portorožu reklamno trgovino svojih izdelkov. Precej zahteven bo plan v kmetijstvu, kjer podatki kažejo, da je od še 2.526 aktivnih kmetičnih proizvajalcev v letu 1960 ostalo na kmetijah letos samo še nekaj več kot 450 kmetijskih delavcev vsi ostali so se zaposlili v industriji in drugih panogah gospodarstva. Kmetijska zadruga Lucija ima veliko naloga: s pomočjo kooperacije višje stopnje zaježiti odhajanje kmetov v druge poklice in z moderno tehniko poskrbeti, da bodo vsa zemljišča v redu obdelana. V prometu bo pomorsko podjetje »Splošna plovba« z investicijo skoraj 2 in pol milijarde din povečalo tonasto svojega ladjevja na skupno 158 DWT. Letos bo splavljenova nova največja jugoslovanska prekooceanska tovorna ladja »Bela krajina«. V trgovini bo urejena v skladu s sodobnimi potrebami in sredstvi vrsta poslovalnic, saj je bilo stanje v večini trgovskih poslovalnic občine doslej ne-

vzdržno. Tako je na prodajalno kruhu v Portorožu odpadlo skoraj 4000 potrošnikov.

Računajo, da se bo v gostinstvu povečal promet letos za 12 %, čeprav je plan zaradi nastalih izprememb v instrumentih, ki veljajo za gostinstvo, precej zahteven in zato negotov. V gostinstvu in turizmu so za letos predvidene le majhne investicije. Najpomembnejša bo dograditev oziroma obnovitev termalnih kopeli v hotelu »Palace« v Portorožu. V obrtni dejavnosti bo poudarek predvsem na širjenju obratov za uslužnostno obrt. Kinematografsko podjetje pa bo z adaptacijo kina dvorane v Strunjani končno pripravilo tudi domačinom in turistom v tem kotičku piranske občine nekaj vsakdanjega razvedrila. Plan predvideva tudi domačinom in turistom v tem kotičku piranske občine nekaj vsakdanjega razvedrila. Plan predvideva tudi, da se bodo osebni dohodki zaposlenih dvignili letos nasproti lanskemu letu za skoraj 30 odstotkov povprečno. To in pa nadaljnja razširitev ter izboljšanje služb, ki prispevajo k razvoju družbenega standarda in osebne potrošnje, pa so za prebivalstvo najotpljivejši dokaz pravilnosti postavljenega plana.

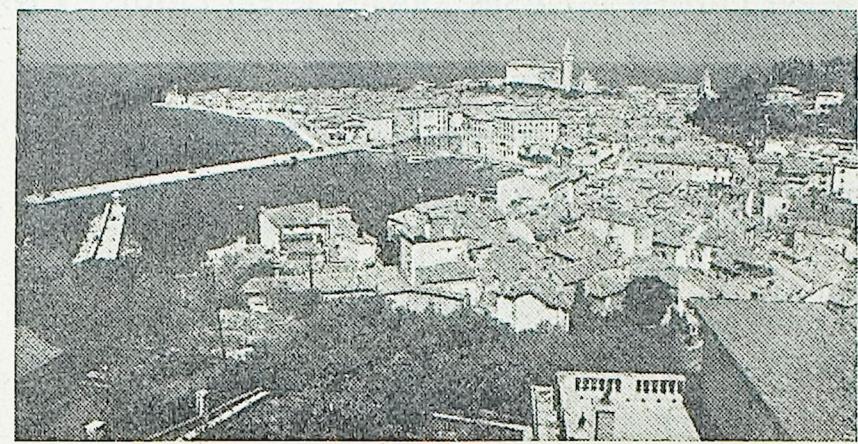
Jule

Junakoma v čast

Te dni se naši narodi, posebno pa pomorščaki spominjajo hrabre smrti oficirjev bivše jugoslovanske mornarice primorskoga rojaka Sergeja Mašere in Beograjskega Milana Spasića. Pred 20 leti, nekaj ur pred kapitulacijo stare Jugoslavije, sta potopila rušilec Zagreb v Tivatskem zalivu ter ob tej priložnosti žrtvovale tudi svoje mladi življjenje. S tem junakom dejanjem sta preprečila, da bi rušilec Zagreb postal vojni plen okupatorja. Tako sta med

redkimi naprednimi oficirji bivše vojske s svojim herojskim dejanjem uresničila geslo: bolje smrt, kot suženjstvo.

V počastitev njunega spomina so v vojašnici Sergeja Mašera v Pulju v ponedeljek priredili komemoracijo, združeno z zaprisego novincev - vripadnikov Jugoslovanske vojne mornarice, ki v Sergeju Mašeri in Miljanu Spasiću vidijo vzgled, kako je treba ljubiti in tudi zavestno žrtvovati življena za domovino.

Tudi v Piranu je vsak dan kaj novega, saj napori za izboljšanje življenja prebivalcev te komune dajejo nove in nove uspehe

★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★

NOVA OBLIKA DELA piranske Ljudske univerze

Ljudska univerza v Piranu poskuša z vedno novimi prijemi in metodami pritegniti vedno znova prebivalstvo k izobraževanju in razširiti splošne razgledanosti. Zdaj je organizarala tako imenovano »Ljudsko tribuno«, za katere upa, da se bo afirmirala kot

KOMEN

Okolica spomenika padlim borcem v NOB je po zaslugu krajevnega odbora in mlajivih članov SZDL dokončno urejena. Na prostor, ki ga obdaja trikotni zid, so napeljali zemljo, pri čemer so opravili 58 ur prostovoljnega dela v vrednosti preko 15.000 dinarjev.

Nekateri člani SZDL so se tudi udeležili popravila vaških poti in so pri tem opravili 120 ur. Opravljeno delo cenijo na 14.400 din.

VOLČJI GRAD

Krajevna organizacija SZDL v Volčjem gradu gotovo ne zaostaja za drugimi organizacijami pri urejevanju komunalnih problemov. V prvem tromesečju letosnjega leta so temeljito očistili neposredno okolico pokopališča in popravili vaški kal. Vrednost opravljenega dela znaša 96.000 din.

Kaj manjšo drugod ...

GLAS

KDO NI PLAČAL?

Davčno knjigovodstvo pri ObLO v Kranju dokazuje, da je bilo ob zaključku lanskoga leta skupno 14,173.767 dinarjev zaostalih terjatev od raznih davkovačevcev v občini.

Največ zaostankov pri plačevanju davkov imajo obrtniki, in sicer okroglo 7 milijonov dinarjev. Tem sledijo zaostanki iz kmetijstva s 5,811.199 dinarjev, svobodni poklici z 853.727 dinarji itd. Po krajin oziroma po krajevnih uradilih pa je bilo največ neplačanih obveznosti v Kranju, in sicer milijon 469.522 dinarjev, sledi Cerklej z 1.414.338 dinarjev, Preddvor s 697.935 dinarji itd.

Primorski NOVICE

LANI 75 NOVIH STANOVANJ

Investicijske naložbe so bile lani v idrijski občini precej obsežne. Predvideni so bili 1 milijard 252 milijonov dinarjev investicij; z gospodarstvo 953 milijonov, za negospodarske dejavnosti pa 299 milijonov dinarjev. Polovico vseh negospodarskih investicij je bilo porabiljenih za gradnjo stanovanj. V Idriji je bilo zgrajenih 43 stanovanj, v Sp. Idriji 5, v Cerknem 2, 24 stanovanj v Idriji pa bo vsejih v kratkem, morala pa biti na razpolago stanovalcem že lani. Razveseljivo je, da je lani prišla do izraza tudi privatna inicijativa. Ta ko je bilo zgrajenih 5, nedokončanih pa je 17 privatnih stanovanj.

romarski vestnik

VELIKA SKRIBA ZA ZDRAVJE DELOVNEGA ČLOVEKA

V soboto je skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Murski Soboti razpravljala o delu zavoda v preteklem letu.

Po poročilu je v našem okraju sedaj zavarovanih 110.789, od tega okrog 70.000 kmečkih prebivalcev, kar pomeni, da je zavarovanih še približno 20.000 prebivalcev.

Največ pregledov in zdravstvenih storitev (skupno 74.700) je plačal sklad, na drugem mestu so pa taki (50.747), ko so kmetijski zavarovanci plačali 25 odst. stroškov zdravljene. Kmetijski zavarovanci so se v tem času zgravili v bolnišnicah 98.170 dni ali povprečno na en primer 19,3. V bolnišnicah se je zdravilo 5089 zavarovancev. Za vse zdravstvene storitve so znašali izdatki 194 milijonov dinarjev ali na zavarovanca povprečno 3124 din.

Ostali aktivni zavarovancev v rednem delovnem razmerju je bilo lani povprečno 16.766. Ti so bili zarađeni lani odsotni z dela 198.878 din.

GORNJA BRANICA

Oporni zid na mostu pri Kobilin, ki se je vred časom zrušil, bi nemara stal lepo vsoto denarja, če se ga ne bi lotili sami člani SZDL. V enajstih so se pri njem pomudili skupno 110 ur in delo je bilo opravljeno. Vrednost prostovoljnega dela cenijo na 40.000 dinarjev.

Dejavnost Braničarjev pri gradnji krajevnega vodovoda je bila v preteklem tromesečju minimalna, vendar pa ni povsem zamrla. Računajo, da bodo z gradnjo nadaljevali, brž ko bo dopustilo delo na polju.

KRIŽ PRI TOMAJU

Samo v mesecu marcu so člani SZDL v Križu opravili 145 ur prostovoljnega dela. Temeljito so popravili vaške poti, pri čemer so 28 članov s prevozom gramoza, posipanjem in čiščenjem opravili delo v vrednosti 19.200 dinarjev.

OBČINSKA KONFERENCA RK V IZOLI

Požrtvovalni krvodajalci

V nedeljo dopoldne je bila v Izoli IV. redna konferenca Rdečega križa. Na njej so ugotovili, da se je v lanskem letu število članstva povečalo za 300, takoj pa šteje danes ta organizacija 1500 članov in 1100 članov podmladkov RK. Z drugimi besedami povedano: vsak sedmi občan Izole je član RK. Lani so reorganizirali terenske odbore v mestu; iz 9 organizacij so ustanovili 3, ki pa so bile bolj aktivne in uspešne. V razmeroma kratkem času je opravila največ dela konsilijska za krvodajalstvo. Svojo kri je darovalo okrog 500 ljudi. Pri temeljitem pregledu krvodajalcev pa so ugotovili, da je večje število deklej iz tovarn podhranjenih. Zaradi tega bodo pozvali gospodarske organizacije, ki ne nudijo topilki obrokov, naj začnejo popraviti.

V Izoli je namreč obrat družbenе prehrane, ki pa ne dela s polno zmogljivostjo; z malo več zanimanja bi lahko podjetja v njem naročila vsaj tople mälice. V zvezi s krvodajalsko akcijo so na konferenci sklenili, da bodo po podprtih prisredilih več predavanj.

Občinski odbor RK je v pretekli

zimski sezoni priredil več predavanj in tečajev za nudjenje prve pomoči. V minulem letu je bilo deležno pomoci RK 350 oseb, 132 otrokom pa je organizacija RK omogočila letovanje v počitniških domovih. R. D.

Na Hrpeljskem se resno pripravlja

V pripravah na volitve v nove zadržne sante, ki bodo v nedeljo, 23. 3. m., je občinski odbor Socialistične zveze v Hrpeljah te dni sklical sestanek politične aktivnosti, na katerem so se pogovorili o organizaciji in izvedbi volitev. Namesto dosedanjih štirih zadružnih svetov bodo v nedeljo izvolili en sam, številno močnejši svet pri kmetijski zadruži »Žabnik« Hrpelje-Kozina, ki je sedaj edina kmetijska zadružna v tej občini. Glede na važne naloge, ki jih je prevzela po združitvi nova zadružna, bo novozvoljeni zadružni svet ne samo iniciator, marveč tudi odgovorni čini-

telj pri izvajjanju poslovnega programa zadruge. Zato je potrebno, da bodo člani sveta izkušeni in politično dovolj zreli zadružniki, ki bodo umeli usmerjati zadružno gospodarstvo k ciljem novega petletnega plana gospodarskega razvoja občine. Največ pozornosti bo zadružna posvečala življenejši in sadjarstvu, za kar so na tem področju najbolj obetajoči pogoji.

Očiščevalne ekipe so že ponoči začele z delom, vendar v nedeljo dopoldne še niso mogle odstraniti največjega blata in drugačne nanesenega materiala niti z glavnih ulic Portoroža. Občinski ljudski odbor Piran je tudi takoj postal na teren komisije, da ocenijo povzročeno škodo. JULE

Nad Portorožem se je utrgal oblak

Urje začelo in ki je bila mestoma delna kot debelejši lešniki.

Očiščevalne ekipe so že ponoči začele z delom, vendar v nedeljo dopoldne še niso mogle odstraniti največjega blata in drugačne nanesenega materiala niti z glavnih ulic Portoroža. Občinski ljudski odbor Piran je tudi takoj postal na teren komisije, da ocenijo povzročeno škodo. JULE

IZ VREMSKE DOLINE

Delo PD »Vremščica« v tekoči sezoni priča o tem, da člani dosledno izvajajo sklep o pozitivni društvene dejavnosti v jubilejnem letu. Na Silvestrovco so uprizorili Držičevno veselo igro »Tripče de Utolče«, ki so jo 8. januarja ponovili na domačem odru, kasneje pa še v Lokvi in Košani. S kakšno vnemo so se igralci odpravili na gostovanje, zgovorno pove dejstvo, da so nekateri žrtvovali enodnevni zasluzek, da so šli pripravljati oder.

8. februarja so imeli Prešernovo proslavo, v začetku marca pa proslavo Dneva žena. Na slednji

IZOLA V PRAZNIČNIH DNEH

zator vse javne, kulturne in politične delavce občine. Svečana seja bo 27. aprila. Doslej najbolj množično praznovanje Prvega maja v Izoli pripravljajo predvsem na pobudo sindikalne organizacije, ki je že skrbno pripravila obsežen program prireditve. Samo na slavnosti, ki bo na večer delavskega praznika, bo sodelovalo po napovedih osnovnih sindikalnih organizacij več tisoč ljudi. Začetek veličastne bakljade bo ob 19. uri na večer praznika. Razen tega pa se že sedaj pripravljajo kolektivi izolskih podjetij na športna tekmovanja, ki bodo v dneh pravomajskih praznikov.

ŠTANJEL

Upavni odbor DPD »Svoboda« iz Štanjela je pred nedavnim pregledom sklepe občnega zborja in prve seje odbora. Med drugim je odbor ugotovil, da so dane možnosti za skorajšnjo ureditev ter opremo klubskega prostora. Prostor za klubsko delo bodo uredili v pevski sobi na šoli. Za televizor že imajo 60.000 dinarjev, nekaj pa bodo še zbrali. Preselili so tudi knjižnico, ki jo bo uredila Magda Štenta. Naročili bodo tudi nekaj revij in časopisov.

Otroški in mladinski pevski zbor bodo vključili v Svobodo, tako da se bodo že najmlajši udejstvovali v društvenem življenju.

Obletničko sovražnikovega napada na Štanjel, kjer so se paratizani uporno borili, bodo letos proslavili v počastitev 20-letnice ljudske vstaje in revolucije. —er

PRED DVEMA

V počastitev 20. obletnice ljudske revolucije bo 27. aprila v Hrpeljah razširjena slavnostna seja občinskega odbora Socialistične zveze. Prav tako pri krajevnih odborih SZDL. Na preveč zgodovinske obletnice bodo v vseh večjih središčih občine tudi slavnostne akademije s kulturnimi programi. Na akademiji v Hrpeljih bo med drugim koncert godbe na piha na Podgradu.

Praznik dela 1. maj pa bodo na Hrpeljskem proslavili z raznimi kulturnimi in športnimi prireditvami. 30. aprila zvečer po Kozini v Hrpeljah povorka z godbo in baklami, nato pa v prostorih SVOBODE prireditve z govorji, recitacijami ter na stopom mešanega pevskega zborja in

PROSLAVAMA

mladinskega zborja. Na Slavniku in drugih okoliških vrhovih bodo goreli kresovi. V pravomajskih proslavah bodo sodelovali kolektivi gospodarskih organizacij, šolska mladina, prosvetni delavci ter vse politične in druge organizacije. —va

NOVO V KNEŽAKU

Kmetijska zadružna »Tone Tomšič« v Knežaku je obnovila v vasi staro stavbo in za to porabilo 29 milijonov dinarjev lastnih sredstev. V prenovljeni zgradbi bodo upravni prostori zadruge, trgovina s kmetijskimi pridelki, en prostor pa bodo odstopili trgovskemu podjetju, ki bo v njem odprlo trgovino z mešanim blagom. Vrh tega so v tej stavbi uredili tudi tri družinska stanovanja za svoje delavce. J. S.

IZ ORGANIZACIJ SZDL NA POSTOJNSKEM

Izvirni odbor Občinskega odbora SZDL Postojna je na zadnjem reji razpravljalo o pripravah na volitve v zadružne sante ter o pripravah na praznovanje občinskega praznika in 1. maja. V zvezi z osrednjo republiško proslavo 20-letnice vstaje so sklenili, da se bo te osrednje prireditve v Ljubljani udeležili na predvečer 22. julija okrog 1500 ljudi iz postojnske občine.

O-O-O

Krajevna odbora SZDL v Pivki in Košani sta 4. oziroma 9. aprila priredili svečani proslavi ob prireditki krajevnih praznikov v obe naseljih. Akademijama, ki sta bili stevilno obiskani, je v obrežih sledil družabni večer.

O-O-O

Idejno vzgojna komisija pri Občinskem odboru SZDL Postojna je ustanovila javni tribuni v Pivki in Postojni. Na njiju bodo občani po potrebi razpravljali o konkretnih vsakdanjih problemih. Medtem pa se komisija za delo z ženami pripravlja na širši posvet, ki naj analizira probleme ter načake potrebne ukrepe za razbremenitev zaposlene zene.

O-O-O

Delavski svet Zivinorejsko-pojedelskega kombinata Postojna je sprejel sklep, da iz svojih sredstev odstopi eno gospodarsko poslopje krajevnemu odboru SZDL in vaški organizaciji Zvezze borcev v Smihelu pod Nanosom. Stavbo bodo s sredstvi, ki jih zbirajo s prostovoljnimi prispevkvi, preurejali v vaški družbeni klub. Ko bo poslopje obnovljeno, ga bodo svedčano odprli kot spomenik padlim vaščanom v NOB. (ma)

V Tednu delovnih akcij so mladinci Ilirske Bistrike, zlasti podjetja Topol, opravili nad 800 ur prostovoljnega dela za razna komunalna dela. Na sliki: pri urejevanju poti v mestni okolici

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PR

OBČINSKE REVJE PEVSKIH ZBOROV

MLADINA POJE

OBROV

Zadnjici smo na kratko poročali o občinski reviji mladih pevskih zborov hrpeljske občine v Hrpeljah. Preteklo soboto pa je bil drugi del revije, in sicer v Obrovu. Nastopilo je 230 mladih pevcev iz Slivja, Podgrada, Pregarj, Hrušice in Kovice.

Sonjin praznik

V začetku meseca je imela v Kopru in Piranu svoj samostojni glasbeni večer 13-letna Sonja Pahor, učenka Srednje glasbene šole v Ljubljani. Za koprsko občinstvo je bil ta večer (5. IV.) toliko privlačnejši, ker je bila Sonja še pred letom dni učenka tukajšnje glasbene šole in je bilo vsekakor zanimivo slišati, koliko in v čem je napredovala.

Spored večera je obsegal dva dela; od teh je prvi — kakor je že navada — vseboval predklaščne in klasične skladbe, drugi pa romantične in sodobne. Naj povem kar v začetku, da izbira spreda ni bila najbolj posrečena, kar pa seveda ni več stvar Sonje Pahor, temveč njene pedagoginje, ki bi morala paziti tako na urejenost in zaokroženost sporeda, kakor tudi na zmogljivost mlaode koncertantke, namreč na tisto zmogljivost, ob kateri lahko sprošeno muzicira, ne da bi ji bilo treba misliti na tehnične težave. Kar zadeva skladnost izbora, se mi zdi, da je le malce prevelika razlika med Chopinom in Stephenom Hellerjem, — kako je ta zasel v seriozni spored, mi ni jasno —, zaradi česar drugi del ni učinkoval tako enovito kot prvi. Toliko o sporedu, ki bi moral biti — kot sem že omenil — prilagojen pianistkinim sposobnostim, obenem pa sistematično zaokrožen ter po umetniški vrednosti enotnejši.

Sonja Pahor, ki smo jo poznali kot izredno nadarjeno učenko, ni razočarala. Celotni spored je izvedla zanesljivo, k čemur ji je pomagala lepa tehnična dospelost; njena poglobljena muzikalnost pa je pripomogla k temu, da njen večer ni bil samo navaden klavirski večer, temveč nekaj več. Mislim pa, da je od vseh skladb, ki so bile na sporedu, zaigrala svoje tri — Čebelico, Menuet in Scherzo — najprisrčneje in z najglobljo prepričljivostjo. Priznati moram, da me je ob teh skladbical najbolj presenetil Sonjin smisel za pestre harmonije in njen nagonski čut za oblikovno zaključenost; ni dvoma, da je mala pianistka nadarjena tudi za kompozicijo. Morda bi bilo potrebno pri njeni nadaljnji glasbeni vzgoji misliti tudi na to.

Nabito polna dvorana Glasbene šole je dala pianistki vse priznanje; ta dan je bil za poslušalce, predvsem pa za Sonjo Pahor velik praznik, obenem pa tudi nagrada za njeno marljivost, nadarjenost in vmeno.

Vladimir Lovec

OBČINSKE REVJE PEVSKIH ZBOROV

Bilo je to 9 zborov. Pravijo, da so vse pohvale vredni pevci iz Pregarj, ker jim je uspelo kljub malemu številu soloobveznih otrok napraviti na šoli kar tri zbere. Ze pri hrpeljskem poročili smo omenili, da se štiri šole prijavili niso udeležile revije: Kravji potok, Podgorje, Rakitovec in Zazid. In niti potrebno se jim ni zdelo, da se opravičijo in pojasaajo svojo odstotnost.

Komisija je upoštevala obe sekturni občinski reviji in odločila, da pride na okrajno revijo v Koper pevski zbor iz Hrpelj pod vodstvom Ilene Maranzi.

KOPRSKA OBČINA:

Gračišče, Koper, Dekani in Šmarje

Koprsko občina je imela na svojem področju štiri sektorske revije — v Gračišču, Kopru, Dekanah in Šmarjah.

V Gračišču je nastopilo 5 zborov s približno 150 mladimi pevci. Pri nastopajočih je treba pohvaliti dobro disciplino, žal pa njihova kvaliteta še ne ustreza za nastop na okrajni reviji. Zbori so bili iz Gračišča, Gračišča in Movraža.

V koprskem gledališču je nastopilo 12 zborov (Boršt, Vanganel, Marežige in Koper), ki so šteli kar 760 mladih grl. Ti zbori so ostali približno na isti ravni, kot so bili lanskoto leto, kot razveseljno novost pa bi lahko pripomnili, da sta nastopila ženski in mladiški zbor Učiteljišča pod vodstvom dijakov višjih letnikov in da dobiva renomirani pevski zbor Učiteljišča plenitveno konkurenco v zboru Ekonomike srednje šole. Vse graje je pa je vreden odnos učencev italijanske osnovne šole, ki so nepravilno manjkalni v takem številu (kar 15), da njihov zbor sploh ni mogel nastopiti.

V Dekanah je zapelo tri sto grl v 8 zborih (Dekani, Pridvor, Božiči, Skofije). Strokovna komisija je mnenja, da kvaliteta od lani ni napredovala, čeprav je sicer še kar zadovoljiva. Slabše pa je z disciplino, ki je mesta pod vsako kritiko. Na skupnem posvetovanju članov vseh komisij, ki so prisostovovali občinskim revijam, so ugotovili, da je bila revija v Dekanah na slabši pripravljenja po organizacijski plati. Upajmo, da drugo leto tega ne bo treba zapisati.

Otroci iz Šmarje, Puč, Koštahone in Pomjanja so nastopili na sektorski reviji v Šmarjah (6 zborov in 210 pevcev). Organizacija je bila dobra, najprijetnejše pa je prenesenil nastop malčkov iz otroškega vrta.

Strokovna komisija je pretresla vse štiri sektorske revije in odločila, da se udeleži okrajne revije zborov z osnovne šole »Janka Premrla-Vojščka« iz Kopra pod vodstvom Stanka Tavžlja, čeprav je lahko tudi temu zboru otitala nekatere pomanjkljivosti. Razen tega bo nastopil se mesečni zbor Učiteljišča pod vodstvom Mirana Hasla in ženski zbor Ekonomike srednje šole pod vodstvom Toneta Severja.

PIRAN

V Turističnem domu v Portorožu je bila velika revija otroških in mladiških pevskih zborov. Nastopilo je vseh devet zborov s skupno skoraj 400 pevci.

Ob zaključku so vsi zbori prejeli priznanja in oblikni diplomi, ki sta jih podeliila Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev ter okrajna Zveza prijateljev mladine. Za nastop na okrajni reviji pionirske zborov prihodnjo nedeljo je bil po soglasju mnogih strokovne komisije izbran mladiški pevski zbor iz Ravna pod vodstvom Helene Jureševe.

Revija je potekala zelo lepo in ob številni udeležbi najoddaljenejših zborov kljub veliki kazenski zaradi hudega neurja. Pokazala je velik napredok vseh zborov od lanskega leta. Zbori so res peli, nikakršnega kričanja ni bilo več. Letoski nastop že kaže, da je tako oblikoval revij najnaj in edino pravilna pot k ponovnemu razmahu petja v naših krajev. Lani je bil sploh še problem pevcev, ker jih je bilo malo, letos pa gredo zbori že v kvaliteti. Mladiški zbor iz Ravna se je odlikoval predvsem, ker je znal frazo tudi tehnično dobro izpeljati. Pri tem zboru je treba pojaviti se spontanost dojemanja besedila, živahnih ritmov in radost izraza ter vzdeleno disciplino pevcev. Posebno dober je bil zbor osnovne šole iz Portoroža. Tudi pri Italijanskem zboru šole iz Pirana je bilo opaziti lep napredok.

POSTOJNA

Lahko rečemo, da je bila glavna odlika postojanske občinske revije dobra organizacija in zgledna disciplina vseh nastopajočih, razen majhnega tehničnega spodrsljaja ob koncu, ko bi morali zapeti množično pesem vsi nastopajoči pevci. Nastopilo je 14 zborov (Pivka, Trnje, Slavina, Dolane, Kal, Košana, Zagorje, Hruševje, Juršča, Veliko Ubeljsko, Planina in Postojna) s približno 580 pevci. Zbori so po kvaliteti od lanskega leta lepo napredovali. V Koper bo prišel zbor osnovne šole iz Postojne pod vodstvom Abela Reščica.

ILIRSKA BISTRICA

310 mladih pevcev v 10 zborih iz Knežaka, Vrbovga, Novokraščin, Hajri, Jelšan, Kuteževga in glasbene šole iz Ilirske Bistrice. Nič ne moremo reči čez organizacijo občinske revije, poseben primer pa predstavlja osnovna šola v Ilirske Bistrici. Človeku se zdi skoraj neverjetno, paž je resnica: osnovna šola v Ilirske Bistrici šteje preko tisoč učencev in trideset pedagogov in vendar ni dala nobenega pevskega zobra. Niti najmanjšega, pa četudi bi štel deset pevcev. Nihče ne verjame, da bi za tako ravnanje lahko navedli en sam obektivni zadržek. Zeli so splošno zgrajanje. Po svetl zgled pa jim ni treba dačet: majhna šola v Jelšanah je poslala na revijo svoj zbor, omenili pa smo že prej Pregarje v Brkinih, ki je dalo kar tri zbere.

Ker pa je strokovna komisija sodelovala po kvaliteti, je izbrala za okrajno revijo zbor glasbene šole iz Ilirske Bistrice. Vodi ga Ante Glavina.

OKRAJNA REVIJA V KOPRU

Pri kratkih poročilih o vseh občinskih revijah smo imenovali tiste zbrane, ki bodo zastopali svojo komuno na okrajni reviji v Kopru, 23. aprila, to je prihodnjo nedeljo dopoldne v koprskem gledališču. Razen njih — seveda pa izven konkurence — bodo nastopili popoldne še gojenici koprskih glasbene šole. Lani so svojim tovarišem iz drugih krajev pokazali, kaj je Orfov instrumentarij, letos pa jim bodo najmlajši solisti, gojenici šole predstavili razne instrumente — zlasti pihalna in trobila — ob poučni spremeni besedi profesorja Mirana Hasla. Ob koncu bo šolski orkester še zaigral Haydnovo simfonijo. Ta prireditev je namenjena predvsem tistim, ki bodo sami dopoldne nastopali kot pevci.

ZAPIS IZ POD NANOSA

Ce bi prebrskali dolgoletno krošniko prosvetnega življenja pivških vasi, bi menda med sto in sto prireditvami stežka odkrili podoben podvig, kakršnega se te dni lotevajo mladi zadružniki iz Razdrtega, Malega Ubeljskega, Stran in Slavinja. Po treh mesecih napornih vaj in prešeoje v Razdrto so v nedeljo prvič postavili na oder Lipahovo komedijo v treh dejanjih »Glavni dobitek«. Pravijo, da je bila dvorana v Razdrtem prepolno zasedena.

KINO ALI GLEDALIŠČE

Bilo je zelo prav, da je »Slovenski Jadranc« javno sprožil vprašanje, ali naj služi koprsko gledališko zgradbo kinu ali gledališču. Tako je vsaj danemo možnost, da enkrat javno pretehavamo zadevo, ki se tiče vsega prebivalstva našega mesta in tudi podeželja. Dovolite zato, da s pregovorom tudi se s posredno zainteresirane strani, ki naj izraziti mnenje — preprisan sem — pretežno večine prebivalstva. To namreč želi enako vroče gledališče kakor tudi novo kinematografsko dvorano.

Zgodovina raznih slovenskih gledališč nam nazorno priča, da je pomenilo zasidranje kina v gledališki dvorani dosledno povsod in vedno kulturno nazadovanje in škodo! Ne vem zato, zakaj ne bi to spoznanje veljalo tudi za naš Koper?

Gotovo ni v Koperu človeka, ki bi bil zadovoljen s sedanjem kinematografsko dvorano, ki pomeni za naglo razvijajoče se mesto, ki je važno politično, gospodarsko, prometno in kulturno središče, le srarnoto. Zaradi tega bi vsi pozdravili rešitev, ki bi bila boljša od sedanjega položaja. Ali pa bi bila res rešitev v tem, da bi kino prenesli v preurejeno gledališče? Tudi tam kino še vedno ne bi bil tak, kakršnega si želimo, zakaj funkcija kina in funkcija gledališča zahteva vsaka zase različno gradbeno rešitev. Mimo tega bi pomenilo uvažanje kina v gledališče nič več in nič manj kot to, da gradite nove dvorane za kino ne bi bila več tako nujna, da bi kdorkoli še dolga leta misili nanjo. Dobro poznamo kompromisarske »provizorije«, ki postanejo le prekmalu izredno trdoživim ter se trdovratno branijo pred umikom.

Prav tako drži, da si v Koperu več ljudi kot kdo misli želi, da bi sčasoma dobili stalno gledališče. Tiste redke predstave poklicnih gledališč, katere nam je oskrbel Zavod Primor-

Pevski zbor izolske osnovne šole

Mladi pevci iz Dutovelj

ZAPIS Mladi zadružniki na odru

1. maja bodo nastopili pod krošnjo 700-letne tise v Stranah

A podobnih prireditev je vsako leto na Postojnskem nešteto in bi prizadevanja igralske skupine mladih zadružnikov vse štirih vasi šla kmalu v pozabavo, da se niso odločili zaigrati delo tudi v podnomoški partizanski vasi Strane, kjer doslej še nikdar ni bilo dramatske predstave. V Stranah ne premorejo dvorane. Zato bo prvega maja popoldan prireditev kar na prostem. Oder bodo postavili pod staro tiso, če bo deževalo, pa bo igra dan ali dva kasneje. Režiser in vodja te prizadevn

dilestantske skupine Jože Škodič, ki je sicer član DPD Svobode v Postojni, nam je v krajšem razgovoru pohvalno ocenil organizatorske pobude in sposobnosti mladih igralcev. Pravi, da so kljub temu, da so doma iz štirih vasi, ob delu prerasli v sijajen kolektiv, ki se ne misli zlepia raziti. Za jesenske dni bodo naštudirali zopet novo igro, dotedaj pa nameravajo z »Glavnim dobitkom« gostovati še v bližnjih naseljih. Glavni vlogi komedije tolmačita Jože Tominc iz Stran in Frančišek Debevc iz Malega Ubeljskega.

Vredno je pridati, da je ista igralska skupina mladih zadružnikov že lansko jesen gostovala na štirih vaških prosvetnih odrih. Tedaj so v režiji Jožeta Škodiča predvajali Schillerjevo drama »Kavarstvo in ljubezen«. (ma)

pismo uredništvu

ske prireditev z gostovanji, so bile letos vse dobro obiskane in marsikdo vstopnice sploh ni dobil. Imeti bi jih moral, zato se enkrat toliko, da bi zadostovalo, zakaj razni večeri popevki in podobno, kar je sicer tudi potrebno, ne morejo nikoli nadomestiti gledaliških predstav. Zaradi tega ustanovitev vsaj amaterskega gledališča pa ne bi bila nobena nesreča, zlasti ne, če naj bi s pridobivanjem gledališkega občinstva utirali pôt bodomo polpopljenemu ter nato poklicnemu gledališču. Mimo tega bi bilo v gledališki dvorani tudi se vedno dovolj prostora za gostovanja poklicnih odrov v okviru Primorskikh prireditev.

Pogoj za koristnost ustanovitve dilentskega odra je seveda kvaliteta. Tu pa trčimo takoj na vprašanje možnosti, da dobimo zadostno število takih amaterskih igralcev, ki bodo imeli poleg volje tudi talent in vztajnost, ter na vprašanje kvalitetnega vodstva, zlasti še režiserja ali več režiserjev. Ce imamo te možnosti, potem bomo ustanovitev amaterskega odra pozdravili zlasti še zato, ker bo mogel gostovati po tistih krajih našega podeželja, kamor Primorske prireditev doslej še niso segle.

Končno po amaterski oder tudi ne bi smel postati ovira, marveč le prirava za poklicno gledališče. Pogoje za tako gledališče bo Koper imel že v dogledni bodočnosti. Misli moramo namreč perspektivno! Ze petletni družbeni plan nam obeta, da bo Koper narastel na 20.000 prebivalcev ali morda še več. Pri takem številu pa si je n. pr. Celje le ohranilo svoj poklicni oder.

Po takih preudarkih bi mogli ustanovitev kvalitetnega amaterskega odra brez premisleka pozdraviti. Takoder tudi ne bi v ničemer škodovalo.

Primorski prireditvam, ki puščajo gledališče cele tedne prazno in že vedeni vodstvom poročnika Francu Dermote. Ta skupina je v začetku delovala v okviru komande mesta Koper, januarja leta 1945 pa je prerasla v mornariški odred. Druga skupina pod vodstvom Ratka Petkovška je delovala v okviru koprskih mornariških predstav. (Nadaljevanje na 6. strani)

★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★

Nada Gaborovič:

Vsak drobec ljubezni

(Odlomek iz romana JESEN BREZ POLETJA. V opremi Ota Polaka izdala Založba Obzorja v Mariboru)

Odkar smo v zadnjih tednih prestali noči in dneve polne ne-gotovosti, ponavljajoče in stop-njujoče se groze, je spet veliko starega, nestrnpega in nemirno zahtevnega odpadlo z mene. Tudi na svojo ljubezen sem gledala veliko bolj umirjeno in zato, bila sem trdno prepričana, veliko bolj dozorelo in z globljimi občutki. Valovi, ki so jih izzivali pomla-danski viharji, so se razgubili in na ravni gladini mojih občutkov ni bilo več valovanja, ki prinaša negotovost in bojanen. Sedaj sem se počutila mnogo bolje in tudi s sestro sva se le redkodaj pre-pirali. Umaknila sva se v svoja svetova, ne da bi že zeli prodreti v tujega. Morda je večjo medse-bojno strpnost prinesla zavest, da so meseci brez kruha in naj-osnovnejše hrane za nami; naučili smo se računati tudi s tem dej-stvom, ki se je izkazalo zelo vežno v razdobju naših medsebojnih odnosov. V začetku novembra smo začeli prase, potem pa so nam letiče trdnjave vzbujale ve-liko upov, skrivajoči se Italijani, ki so se hoteli prebiti v Bosno k partizanom, so pomenjali nov obet. Razen tega pa so bile za-molkle detonacije z bosenske strani vse pogostejše in na vsem lepem je v zgodnjem, hladnem jutru stal na dvorišču, kjer sem razobesala perilo, Bogdan.

V prvem hipu nisem vedela, kaj naj storim, kajti razlaža sva se pravzaprav nevoljna drug na drugega.

Ko je stopil na prag, je nekako mimogrede, preko rame, rekel: »Vsaj roko bi mi lahko dala. Takošen je običaj pri nas, če dva nista sprta.« Torej se zaveda in obžaluje. Prav.

Preganila sem zakrpane očete-ve hlače; tako ne bo opaziti raznobarnih zaplat. Stopila sem za njim in mu ponudila roko. Prijetjo je in jo nenadoma dvignil k ocem.

»Pridna, delavna roka,« je tiho rekel. »Nič lepa ni, nabrekla in trda, čeprav je bila namenjena za kaj drugega. Toda tako roko je treba spoštovati.«

»Ali nisi malce čuden? Včasih nisi filozofiral pri belem dnevu,« sem se pošalila, ker sem hotela prikriti ginjenost, ki se me je pričela polačati. Res sem ga prehitro obsojala in kljub svojim po-manjkivostim je vendar dober fant.

»Ne bi rada, da bi imel o meni treplevo mišljenje,« sem dodala, ko ni nič odgovoril, kot da je preslišal. »Obsodila sem te vsega mogočega, ker se nisi javljal in si odšel brez slovesa.«

Sunkovito se je obrnil k meni. »Marti je bilo kaj do tega?«

»Vsaj takšen je običaj pri nas, če dva nista sprta,« sem se iz-maknila in se obrnila k perilu.

NOVA ZBIRKA V PIRANSKEM MUZEJU

(Nadaljevanje s 5. strani)

Iovala v Trstu, tretja skupina pa med Trstom in Tržičem. O delu Ratkove skupine je najpomembnejši dokument, ki je razstavljen v novo urejenem oddelku, precizna na risba tričkega pristanišča z vsemi vojaško važnimi podrobnostmi. Od akcij mornariškega odreda Koper pa je menda naj-pomembnejša vdor v Izolo, kjer so partizanski pomorci napadli postojanki fašistov in nacistov ter odnesli mnogo orožja in streličiva. Mornariški odred je 27. aprila osvobodil Izolo, tri dni pozneje pa še Piran.

Ob otvoritvi je spregovoril tu-di predsednik ObLO Piran Davo-rin Ferligo, ki je izrekel tovarišu Pahorju in vsemu kolektivu muzeja priznanje in zahvalo, da so uredili to novo zbirko v edi-nem slovenskem muzeju, ki ima tudi pomorski oddelek. J.L.

sencah noči zaznavaš njene sicer nevidne obrise, gledaš, iščeš in najdeš in rasteš. Tako moreš vse videti in vse razumeti, tudi zamolčati majhne ali velike obo-sobe, ki bi jih morda sicer takoj sesul pred obsojenca. Marsikaj sem se naučila presojati, veliko odpuščati in čim več dojeti. Zato sem želela nesebično in iskreno vsakomur, kdor to zaslubi, prav takšno svetlo zvezdo na njegovo nebnu in prav takšne sanje, kot jih sanjam sama. Rada bi ne-štete ljubezenske niti, ki se pno od srca do srca po vsem širnem svetu — ena sama velika mreža, ki se ne pretrga. In potem ne bi bilo več sovraštva v vojni, teh strahotnih prizorov, ki zanje moja notranjost že nima več prostora, toliko jih je in boge, koliko jih še bo. Ljubezen, čim več vrele človeške ljubezni, in vera vanjo, v svetle zvezde na nebu sanj, ne-pretrgana nit, vedno znova tka-na, od srca do srca. Le tisti, čigar src se ni dotaknil nobena nit ljubezni, ne morejo biti dobri. Mora biti v vsakomer ta dragoceni občutek, ki poraja hrabrost, upor in nove robove. Zdeleno se mi je vse jasno in odprto.

Zato sem želeta, da se Bogdan ne bi več mučil zaradi svojih občutkov in se zagrenil. Neko mora spoznati, kako skrbno moraš shranjevati vsak delček ljubezni, lastne ali tuge, da ne bi kdaj po-zneje obžaloval svoje brezbrizne razispnosti; vsak drobec ti poma-ga v življenju.

Mart je stopil Matt v prvo pisarno, se nasmehnih in rekel: »Dobro jutro, gospod Gibbons.« Brž je pogledal, kdo ga čaka, potem je odzdravil: »Dobro jutro, Frances,« in vprašal, kakko se kaj ima njen mož. Kadarkoli ga je tu že kdaj čakal, je rekel vselej isto. S tem je ustvaril vtis, da se zanima ta producent za blagor uslužben, ne pa za njihovo telesnost. Odgovorila mu je isto kot vedno, in Matt odgovorila niti silšilni — kot vedno.

Matt se ni zmenil za Sweeneya in za agentko.

Kenneth,« je rekel prisrčno in mu stisnil roko. »Kenneth Harvey.«

Igralec se je otrezel smehljivo in se zasmehal v resnic — to je bil smeh človeka, ki si je oddahnil.

»Dolgo se nisva vidiela, Matthew. Ni sem mislil, da se bo še spomnil.«

»Prej bi pozabil svoj obraz,« je re-
kel Matt. Čudno se mu je zdelo, da je propadli, že davno pozabljeni igralec sploh lahko prišel skozi vhod studia. Matt je odvedel Kennetha Harveya v naslednjo pisarno. Alma je vstala in rekla: »Dobro jutro, go-spod Gibbons,« in Matt je rekel: »Alma, saj poznas Kennetha Harveya, ne? Alma je rekla, da ga, seveda, saj ga je velikokrat videla na platnu in vselej ji je bil všeč.

»Ne bi ga smela pustiti, da čaka zunaj,« je rekel Matt.

»Oprostite,« je rekla Alma. Dala je

Igralec in producent

(Odlomek iz romana BLIŠČ IN BEDA HOLLYWOODA. Izšlo v žepni knjigi Školjka v prevodu Herberta Grüna)

Mattu jutranjo pošto in današnje strokovne liste. »Dave Boles je notri,« je rekel in pomignila z glavo proti spremjem.

Matt je odpril vrata Kennethu Harveyu. »Kako kaj, dečko?« je rekel, ko je bežno pregledal pošto.

»Krasno, Kratko in malo krasno,« je rekel Kenneth Harvey.

»Slajno,« je rekel Matt. »Bi lahko počakal kakšno minuto, Dave?«

»Več da,« je rekel Dave. Odložil je jutranjik in odšel v Almino pisarno.

Matt je snel klobuk in še naprej pregledoval pošto. Čakal je, da bo začel Kenneth Harvey. Igralec je spoštljivo čakal, z vsakim hipom molika ga je čedalje bolj zapuščala vera v srečo. Nazadnje se je Matt le ozrl kvišku in se velikodušno na-smehnil.

»Kako pa kaj Natalie?« je vprašal Kenneth Harvey s prisiljenim navdušenjem.

»Krasno,« je rekel Matt. »Posrečeno, ravno zadnji zvečer smo se menili o tebi,« se je zlagal.

»Res?« se je zasmehjal Kenneth Harvey. Vedel je, da se v resnici niso mehilli o njem, da se nihče več ne meni o njem, že celih petnajst let nedno. »Kako pa kaj mall Matt?«

RICHARD BROOKS

»Razgrača,« je rekel Matt.

»Pa malo Natalie?«

»Skoraj tako ljubka kakor njeni mati.«

Spet je napočil trenutek molka v zadregi. Ta čas je Matt prebral dolgo pismo, se namrščil in tihko zaklel.

»Matt —« je spregovoril Kenneth in v zadregi obtičal.

»A?«

Zdajle pa bo. Ponudba, prošnja za uslužbo, za vbgajme.

»Vzemi me v svoj film. Bi?«

»Se mesec dni bo trajalo, preden razdelimo vloge. Najmanj, če ne več. Saj še scenarija nimam.«

»Lahko počakam. Če je rečeš, bom počakal.« Matt je spet pogledal po-što. »Nisem mislil, da kar koj. Ven-
da ne moreš dodeljevati vlog ali ka-
določati, dokler nimaš starov. Ampak vsaj besedo reci. To mi je že dosti, če slisim samo besedo iz tvojih ust.«

»Bi se ne mogel oglasti čez pet, šest tednov? Takrat bom lahko po-vedal kaj več.«

Kenneth Harvey se ni več smeh-ljal. Obraz se mu je še vedno svetil — ampak od potu, ne več od upanja. Zaradi sivila las je bil zdaj videti star, ne več privlačen. Sportni suk-njič, platnenke in ruta — to je bilo videti smešno.

»Bi potreboval kako malenkost?« je rekel Matt in segel v žep hlač po denarnico.

»Potreboval bi zaposlitev.«

»Ampak za ta čas,« je rekel Matt in mu ponudil dva bankovca po deset dolarjev, diskretno zganjenja.

Kenneth Harvey je zmajal z glavo.

»Sam zaposlitev. Nekaj dni, tri, štiri replike, karkoli. Prosim te, Matt.«

»Pusti, da najdem prilik, sinko. Veš kaj? Oglasti se čez tri, štiri te-dne, a? Takrat bom vedel za gotovo.«

»Po telefonu te ne morem dobiti, Matt. Poskusil sem. Saj veš, kako je. Ne prodrem. Ne h tebi, ne h komur koli. Vsi govorijo isto. Štiri tedne, pet tednov. Naslednji film. Prihodnjih. Prav gotovo da znam hoditi ravno tako kot vsi, znam šofirati, znam pristnosti pladenj s kožarci, od-preti vrata. Ne pijem. Kristus, saj niti ne kadim. Kaj je narobe z man? Bi mi povedal? Kaj je narobe z man?«

»Prav, prav,« je počasi izgovoril Matt. »Prav, prav.«

Kenneth Harvey se je zahvalil, zgrabil Matta za roko in jo držal z obema rokama. Matt je postil bankovca v igralcevi dlani. »Pokličem te,« je rekel Matt. »Rekel sem, in ve-ja.«

»To mi je že dovolj. Zmerom sem se zanesel na besedo, se je zasmeh-jal Kenneth Harvey in porinil denar v žep. »Prav lepo mi pozdravi Nata-lij.«

»Kajpak, je rekel Matt. »Hvala.«

Odšel je v zasebno pisarno. Zaničeval se je, ker je bil tako mehak, ko je popustil igralcevemu rotenu.

Odredti moram, si je dopovedoval.

Odredti jem moram in resno misliti,

če rečem ne. Kaj pa potlej, če je bil velik star. Dano mu je bilo, pa mu ni več. Kaj naj storim? Jaz? Sem mu jaz dolžan preživetek? Zakaj pa ne gre po filmski samopomoč? Cemu jim pa plačujem vsak teden toliko in toliko? Prav, no, eno je vbgajme. Am-pak nič na svetu ne bi smelo stati na poti filmu, niti. »Poslušaj, sinko, si je v domišljiji še enkrat zaigral isti prizor, radi bi ti pomagal, pa ne spravile na dno.«

Cez nekaj let tudi že ni več tako trdno preprincana o svojih strojih. Prve čase so tekli ko uva natanko, le-pega dne pa so se ustavili ravnino v trenutku, ko sta veter in morje za-nesla ladjo na pečine. Takrat je bila v smrtni nevarnosti in kaj takega se ni pozabi tako hitro.

Potlej pridejo črvi in se zaredijo v leseni delih. Rja razje pločevino. Podgane se razpasejo po skladisih. Ladja pa še kar naprej vozi, proti severu, proti jugu, po Indijskem in po Them oceanu. Pogosto menjava gospodarja in tu pa tam menjata tudi narodnost. Vsako leto je malo manj pri moči, vsako leto manj mogočna kakov prejšnje leto.

Natanko tako kakor ljudje, Edgar, natanko tako kakor ljudje. Potlej pa jo lepega dne pa odpeljejo v zatok, od

koder se ne premakne več drugače kakor na zadnjo vožnjo v razdiralni-co.

Videte, Edgar, tako se postara ladja.

Zgodba o ladjah

(Odlomek iz knjige EDGARJEVO POTOVANJE

Izdala Mladinska knjiga v prevodu Janka Modra in v opremi Marjana Dovjaka. Ilustracije Bele Bachem)

ko kakor Sam. Tako ladjo, ki se od-pravila na prvo vožnjo, pa imenujem neumno, naduto, domišljavo in nevedno. Vidiš, da je tisto, kar sem vam moral najprej povedati.

Razen tega si zapomnji, da so po vseh velikih pristaniščih stare ladje, ki se ne morejo več obdržati na morju, zbrane v posebnem zatoku, kjer čakajo na trenutek, ko bodo održane na zadnjo vožnjo.

Kakor hitro je sklenjeno, Edgar (in človek je tisti, ki odloča o tem), odpeljejo ladjo iz zatoka in jo po-tegnejo v kakšno drugo pristanišče, kjer jo kos za kosom razdeneže; delček za delčkom, svornik za svor-nikom jo razdevajo, tako dolgo, da

EDUARD PEISSON

ne preostane ničesar od tistega, kar je bilo v ponos ljudem, ki so jo na-redili in jih poveljevali.

Če se ponoči peljet skozi katerega izmed takih zatokov, ostrmite spričo številnih laži in neverjetno veliko otočeb, ki jih boste slišali. Zakaj ladje kar naprej stokajo in zelo pogro-ja lažev.

To ti je cel koncert tožb in tarna-nja. Počasi se zbljajo po krovu na bok, potegujejo za verige in vrvl in druge retevne bubre ob pomole, ker jim bo-ko je dobil v trup v višini stropnice in se potopil ob kleč nekje ob sever-nem obrežju Anglike.

Ta star parnik, ki je dolga leta živel v južnih morjih, preklinja mraz, ki mu zvija skele. Onile tovorni parniki že ves čas trpi zaradi razpor-ja v obliku zoba morskega volka, ki ga je dobil v trup v višini stropnice in se mu zraste na njem kar pri-čvrsti skriveni dečki pri sušnem gospodarju.

Mogočna rast novega življenja na obali

Nekaj misli pred sprejemanjem perspektivnega plana razvoja koprsko komune v letih 1961-1965

Sedaj, ko so v glavnem že zaključene prve razprave zborov volivcev, gospodarskih, družbenih in političnih organizacij koprsko občine o osnutku smernic njenega nadaljnega gospodarskega razvoja, že lahko opazimo osnovna načela, po katerih naj bi se razvijalo gospodarstvo in javno življenje koprsko komune v letih od 1961 do 1965.

Osnutek smernic nakazuje bodočo pot na osnovi velikih dosežkov občanov na vseh področjih družbene dejavnosti v preteklih letih. Dovolj prepričljiv je podatek o 110% izpolnitvi perspektivnega plana, predvidenega za minih pet let, kar predstavlja skoraj 3,5-kratno povečanje dejavnosti socialističnega sektorja med leti 1956 in 1960. Prav zaradi tega se je tudi vrednost narodnega dohodka na prebivalca ne samo približala republiškemu povprečju, pač pa ga je celo nekoliko pre-

Le-te se kažejo predvsem v tem:

Nekatere večje gospodarske organizacije so se odločile za intenzivno investiranje za povečanje proizvodnih kapacitet, dočim niso poskrbeli za povečano nalaganje sredstev, ki jih zahteva nemoteno obratovanje. Gre predvsem za obratna sredstva, za premajhno udeležbo pri stanovanjski gradnji in za potrebe družbenega standarda v ožjem in širšem pomenu besede.

Industrija vse bolj v ospredju

Udeležba industrije v celotni realizaciji občinskega družbenega bruto proizvoda bo leta 1965 dosegla že okrog 60%, medtem ko je lani znašala skoraj 40%. Tak skok bo možen, ker je predvideno veliko povečanje proizvodnje v tovarni Tomos in Iplas in v nekaterih manjših industrijskih podjetjih koprsko občine.

Tovarna Tomos bo po dokončni izgradnji postala eno izmed gospodarsko največjih in najmočnejših tovarn svoje stroke v Jugoslaviji. Predvideno je, da bo njena proizvodnja leta 1965 dosegla že okrog 50.000 mopedov, 8.000 motornih koles in več tisoč malolitražnih avtomobilov. Tovarna Iplas pa namerava osvojiti proizvodnjo sintetičnih smol in vlaken, da bo postala nov kemični kombinat z 10 milijardami letne bruto proizvodnje. Ali z drugimi besedami: Tomos in Iplas bosta lahko — že bo predvideni plan investiranja tudi realiziran, kar je odvisno od zagotovitve sodelovanja za najetje investicijskih posojil z lastnimi in drugimi sredstvi — že leta 1965 osvitarila skupni družbeni bruto proizvod koprsko komune v višini 28 milijard dinarjev.

Razen teh dveh večjih podjetij so na področju koprsko komune tudi tovarna galanterije Lama v Dekaniju, ki namerava povečati fizični obseg proizvodnje za 110 odstotkov, tovarna Stil v Kopru za 80% in obrat kovinske stroke v Šmarju nad Koprom za 75%. Ti odstotki bodo vsekakor lahko dosegli, če bodo ta industrijska podjetja uvedla boljšo organizacijo dela, doslednejše koriščenje skritih rezerv in še eno izmeno delovne sile ob istočasni rekonstrukciji strojev z lastnimi sredstvi.

PREUSMERITEV V KMETIJSTVU

Novi instrumenti in nova smer razvoja kmetijstva v naši državi narekuje tudi kmetijskim organizacijam koprsko komune preusmeritev dela kmetijskih zadrug, povečanje kmetijske proizvodnje v socialističnem sektorju in uveljavljanje socialističnih od-

Nadalje so vse premašo težile po boljšem koriščenju osnovnih in obratnih sredstev, ki jih že imajo. Tako niso upoštevale možnosti uvedbe druge izmene, kakor tudi ne večje storilnosti in produktivnosti dela glede na sedanjih spodbudnejši način delitve dohodka med podjetjem in družbo in med ekonomskimi enotami v podjetju samem.

Najbolj neprijetna ugotovitev pri pregledovanju perspektivnih planov podjetij pa je brez dvoma da, proizvajalci, ki so istočasno tudi potrošniki, čutijo premašo odgovornosti za reševanje skupnih potreb pri gradnji objektov družbenega standarda v komuni.

nosov na vasi. Predvideno je, da bodo socialistične kmetijske organizacije prevzele do leta 1965 v obdelavo več kot 2000 ha obdelovalnih površin, prav tako pa najbi se kooperacija z zasebnimi proizvajalci povečala za nadalj-

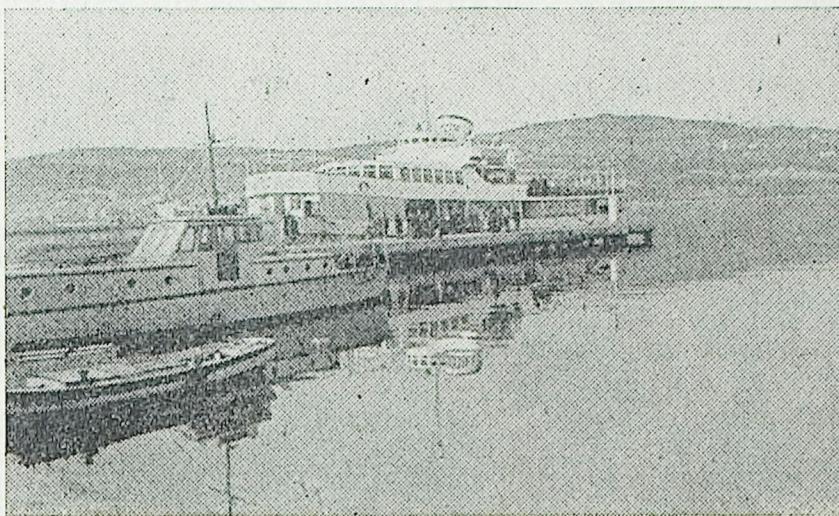
Tudi promet pomemben gospodarski činitelj

Osnutek perspektivnega načrta gospodarskega razvoja koprsko občine priznava prometu veliko vlogo. Predvideno je namreč, da bo podjetje Pristanišča Koper do leta 1965 zgradilo 750 m operativne obale ter 122.000 kvadratnih metrov skladis. Če bo to uresničeno, bo čez štiri leta to podjetje že doseglo več kot 500.000 ton prometa, saj kaže, da so številna podjetja širok po domovini neposredno zainteresirana za transito blaga skozi koprsko pristanišče. Osnovne investicije za dosego tega plana pa bi podjetje lahko priskrbelo delno z lastnimi sredstvi, delno s krediti, a predvsem s tesnejšim sodelovanjem tistih gospodarskih organizacij, ki želijo preusmeriti prekomorski promet skozi koprsko luko.

Vzopredno z nadaljnjo gradnjo pristanišča in tudi zaradi drugih potreb koprsko občine velja omeniti predvideno povečanje tovornih uslug podjetja Inter Europa s 100% povečanjem tonaže parka, kakor tudi povečanje potniškega prometa avtoturističnega podjetja Slavnik za najmanj 70%. A v zadnjem obdobju perspektivnega plana je predviden tudi začetek gradnje železniške proge od Hrpelje do Kopra.

KAJ PA TRGOVINA, OBRT, TURIZEM IN GOSTINSTVO?

Obseg prometa trgovine na debelo in drobno naj bi se v naslednjih letih povečal za 80% predvsem zaradi večanja kupne moći potrošnikov in prilagoditve poslovanja trgovine sodobnejšim metodam. Gre predvsem za ureditve in razširitev trgovinske mreže, za izboljšanje izbira blaga, za gradnjo treh samopostrežnih trgovin, za združevanje manjših poslovalnic v večje, za uved-

Motiv iz sedanjega potniškega pristanišča v Kopru

1100 STANOVAJNSKIH ENOT JE PREMALO

Glede na finančne zmogljivosti sklada za stanovanjsko gradnjo ter drugih virov kaže, da bo v koprski komuni do konca 1. 1965 zgrajenih najmanj 1100 stanovanjskih enot z 2230 sobami in s skupno površino 89.000 kvadratnih metrov. Vendar to 54% povečanje v primerjavi s sedanjim stanjem ne more biti zadovoljivo,

ker bi bili še vedno pod povprečjem zveznega in republiškega perspektivnega plana. To pa nalaže gospodarskim organizacijam, predvsem kmetijskim, in ustavljavam razmišljanje o večji udeležbi pri hitrejši stanovanjski gradnji, saj njihov napredok kljub velikim investicijam v osnovna sredstva ne bo možen, če ne bo imela delovna sila primernih stanovanj.

ELEKTRIFIKACIJA, VODOVOD IN CESTE

Načrt perspektivnega plana koprsko komune predvideva dokončanje elektrifikacije ter izboljšanje javne razsvetljave v mestu in na vasi. Istočasno s tem naj bi bila tudi zaključena obnova podeželja ter na gornjem področju gradnja lokalnega vodovodnega omrežja. Predvidena je tudi rekonstrukcija glavnega vodovodnega omrežja s pridobitvijo novih virov vode. Nadalje ureditev kanalizacije, cest in drugih komunalnih naprav ob čim tesnejšem sodelovanju vseh komunalnih podjetij, ki bodo razen lastnih sredstev ter cestnega sklada rabila še milijardo in pol dinarjev v obliki posojil in raznih prispevkov za izvedbo omenjenih načrtov.

In še šolstvo, zdravstvo in socialno varstvo

Osnovna težnja v šolstvu je pouk v največ dveh izmenah. Zato bo potrebno v koprski občini dograditi vse tiste osnovne šole, v katerih so pogoji za reformirano šolsko dejavnost. Dopolnilne učilnice pa bo potrebno zgraditi v Kopru, Šmarju nad Koprom, v Marezigah, Dekanijih in Hrvatinah, v drugih krajih pa v prvi vrsti telovadnice in tehnične delavnice. To pa bo veljalo okrog 600.000.000 dinarjev.

Koper potrebuje tudi zdravstveni dom, da bi zdravstvene usluge povečali za vsaj 100%, kar narekuje povečano število zapošlenih in socialno zavarovanih, in v načrtu je gradnja prve etape bolnišnice z 243 posteljami. Prav tako naj bi v Kopru zgradili tudi sodobno ustanovo za varstvo

otrok ter otroški vrtec v Semeđeli, medtem ko bi koprskemu povečali kapaciteto sprejema. Podobna težnja povečanja otroških vrtcev je tudi v drugih krajih, a za uspešno izvajanje socialnega varstva bo potrebno v naslednjih letih zgraditi v Kopru socialno-varstveni center.

TREBA BO 19 MILIJARD DIN INVESTICIJ

Že ta bežen pregled osnutka perspektivnega plana nadaljnega razvoja koprsko komune, o katerem bo še veliko razprav na zborih volivcev in med delovnimi kolektivi, kaže, da bo potrebno najmanj 19 milijard dinarjev investicij. Pretežni del bodo lahko zagotovile gospodarske organizacije, saj bodo v prihodnjih letih razpolagale s 6,6 milijona dinarjev amortizacijskega sklada.

Po sedanjih nepopolnih podatkih bi gospodarske organizacije koprsko občine povečale do leta 1965 vrednost osnovnih sredstev od lanskoletnih 10.637.000 dinarjev na 23.021.000 dinarjev, skladno s tem pa bi morale poskrbeti za boljše koriščanje osnovnih sredstev, kar je ena izmed najpomembnejših nalog organov delavskega samoupravljanja, in z vlaganjem večjega lastnega deleža v obratna sredstva.

»SLOVENSKI JADRAN«

v vsako hišo
Slovenskega Primorja

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DRUŽINA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DRUŽINA

OKROG ADAPTACIJE PIONIRSKEGA DOMA V KOPRU

PREKRATKI ZA DVA IN POL MILLJONA

V našem okraju mesti je menda le malo staršev, ki ne bi bili prizadeti zaradi premajhne zmogljivosti Pionirskega doma. Vprašanje dnevnega varstva otrok pa postaja iz leta v leto bolj preče, kajti zaradi pomanjkanja šolskega prostora sta morali obe osemletni šoli uvesti pouk v treh izmenah ter večina otrok obiskuje šolo izmenično en teden dopolne, drugi teden pa popoldne. Skratka — tak Pionirski dom, kot ga sedaj urejajo v bivših prostorih kluba Ljudske milice z neprimerno večjo zmogljivostjo, je Kopru že več kot potreben. Žal so se adaptacijska dela hudo zavlekla, čeprav je pripravljalni odbor napravil vse, kar je bilo v njegovih močih, da bi staro poslopje čimprej obnovili. Ker bodo v novem Pionirskem domu izdajali otrokom tudi znatno večje število malic in glavnih obrokov (malic približno 1500, kosil pa okrog 300), se je seveda predvideni proračun zaradi kuhinjske in druge opreme znatno povečal. Z doslej zbranimi sredstvi v denarju, materialu in prostovoljnem delu, kar znaša skupno 6,5 milijona dinarjev, so že uredili jedilnico, tri prostore za učenje in igro, obnovili so nadalje pročelje stavbe, stopnišče, sanitarije, montirali celotno električno in vodovodno inštalacijo, uredili vrt ter nabavili najnujnejšo opremo za jedilnico in učilnico. Vsekakor pohvalno in veliko delo, saj je

bil pripravljalni odbor skoraj v celoti odvisen od pomoči gospodarskih organizacij, RK ZSZ itd. Žal pa novi Pionirski dom ne bi mogel služiti svojemu namenu vse dotedaj, dokler marljivi graditelji ne bodo opremili tudi kuhinje. Ker predvidevajo, da bo ta stala najmanj dva in pol milijona dinarjev, medtem pa so že v celoti izčrpali fond za adaptacije, je pripravljalni odbor zagrosil Zavod za socialno zavarovanje v Kopru ponovno za pomoč. Tako je dokončna ureditev doma v celoti odvisna od razumevanja ZSZ v Kopru, ki je že doslej pokazal za take in podobne primere vedno obilo razumevanja. Vendar pa menimo, da bi bilo prav, če bi primaknile svoj finančni prispevek tudi gospodarske organizacije in državljanji sami, saj bodo sadove domiselnega in podjetnege dela pripravljalnega odbora uživali predvsem starši, ki zares že nestrepučno čakajo na otvoritev novega Pionirskega doma. ▶

PISMO UREDNIŠTVU

Tovariš urednik!

Na vse strani lahko opazujemo, kako naša socialistična skupnost skrbi za zdravstveno prosvetljevanje ljudi in za zdrav naraščaj z raznim cepljenjem. Toda vse to ne bo nič zaledlo, če se ne bodo izboljšale tudi higienске razmere.

Gre konkretno za Postojno, kjer odvajajo v odlagajo smeti vsepovod. Tako na primer raste levo od Petrola ogromno smetišče, ki lahko postane izvor okužbe in raznih bolezni ne samo za sosednjino stanovanjsko hišo, ampak za vso Postojno. Ob tem smetišču pelje pot v naravo, kamor odhajajo ljudje vsak dan na sprehode, tuda spremlja jih dober kos poti precejšen smrad. Nerazumljivo mi je, kako prenašajo to ljudje, ki stanujejo v tisti stanovanjski hiši. Zelela pa bi, da gre enkrat v tisto smer na sprehod sanitarne inšpekcijske.

Na lastne oči sem videla, kako po smetišču brskajo otroci, ker mečejo tja ljudje najrazličnejše reči in otroke to privablja. Prava sreča bo, če se ne bodo okužili.

Mislim, da ni potrebno še posebej poučarjati, kako neprizeten bo smrad, ko bo postal vreme toplojše. In razen tega je to sicer morda najbolj kritičen, ne pa edini primer smetišča v Postojni, ki sodi med znane turistične kraje — to pa je slaba reklama za turizem. Angelca Zorič, Postojna

Preprosta vsakdanja obleka iz pralnega blaga

Delo Zavoda za napredok gospodinjstva

Čeprav narekuje gospodarski razvoj in družbene potrebe okrajnemu Zavodu za napredok gospodinjstva vedno večje naloge, jih zavod ne more reševati v skladu s potrebami, ker je število zaposlenega strokovnega kadra, specjaliziranega za posamezna področja dela, veliko premajhno. To je glavni vzrok, da se zavod ne more udejstvovati na vseh področjih dela in da si je letos izbral iz obširnega programa le dve najnajnajnejši nalogi: družbeno prehrano in strokovno izobraževanje.

V zvezi z navodilom o organizaciji in poslovanju šolskih in mlečnih kuhinj bo zavod letos sistematično pregledal vse šolske kuhinje. Nudil bo strokovno pomoč in nadzoroval izvajanje republiškega prehrambenega programa in seznanjal komisijo za šolske mlečne kuhinje pri OLO o problematiki in stanju prehrane šolskih otrok po občinah.

Druga naloga, ki si jo je zavod zadal, je strokovno izobraževanje delavcev za gospodinjske storitve. Tako bodo na osnovi nujnih potreb po strokovnem izobraževanju pric v mechaniziranih pralnicah in osebja v obratih družbene prehrane priredili razne tečaje: dva tečaja prve stopnje za poklic »kuhar v mlečni kuhinji«, dva tečaja za pridobitev polkvalifikacije za poklic »kuhar v obratu družbene prehrane«, en tečaj za pridobitev polkvalifikacije za poklic »pralc«.

Servisom v okviru stanovanjskih skupnosti in hišnih svetov

ZAKAJ SLABA IZKORIŠČENOST OBRATOV DRUŽBENE PREHRANE V IZOLI

Končno: predlog ozdržitvi

delavce v nižjimi prejemki. Sicer je hvale vredno, da nudijo podjetja zaposlenim cenene in izdatne malice, vendar je pokazal primer v Delamarisu, kjer plačujejo abonenti glavne obroke po polni ekonomski ceni (kosi 180 dinarjev), da so s tem ukrepom resda navezali še večje število delavcev na tople dopolanske obroke, medtem ko se je število interentov za glavne obroke še bolj znižalo.

Spričo vseh teh okoliščin je povsem razumljiva težnja Izolčanov, da bi vse tri menze združili v močno in dobro organizirano centralno ljudsko kuhinjo. Ob sedanjih razdrobljenosti menz namreč tudi boljša organizacija poslovanja ne obeta premostitve sedanjih težav, ki jih želijo v industrijski Izoli kar najhitreje odpraviti. Pobuda za tako akcijo je bila dana že večkrat, vendar sedaj vse kaže, da bodo te osamljene predlogi, ki jih je bilo slišati na sestankih SZDL in zborih volvcev, že v kratkem času ob najširši pomoci vseh pristojnih činiteljev temeljito proučili. ▶

STARSI
IN VZGOJITELJI,
POZOR!

Bombe in rakete niso igrače

Ni dvoma, da živimo v času izrednega tehničnega napredka, v času televizije, avtomatizacije, satelitov, vesoljskih ploetrov in še kaj. Prav nič ne moremo zato, da so v skladu s tem razvojem tudi igrače in zainteresirano naših otrok drugačne, kakor so bile nekoč. Vendar ima vse svoje meje in naša dolžnost je, da otrokom pojasnimo, kako nevarne so lahko te stvari in da jih njihova neprevidnost in nepočenost lahko draga stane.

Za primer jim lahko poveemo o Francu Cedičniku in Niku Kasteliču iz Polja, ki sta lovila ribe pri tovarni Ruda v Izoli. Blizu mestne klavnice sta opazila v morju italijansko ročno bombo. Morje je bilo takrat visoko in nista mogla do nje, pa sta se dogovorila, da jo prideta iskat, ko bo oseka. Rečeno — storjeno. Prinesla sta bomba domov v Polje in jo že na stopnišču začela razdirati. Pri tem sta uporabljala francoski ključ. Toda med delom jima je bomba eksplodirala in poškodovala oba dečka: Franc je dobil težje poškodbe na obeh nogah, lažje pa na rokah in na desni strani vrata, poškodovan pa ima še obraz in desno oko; Niko je dobil sicer samo lažje poškodbe na nogah, vendar je moral tudi takoj v bolnišnico.

Za drugi »podvig« je poskrbelo podjetna skupina iz Kopra, ki je hotela menda poleteti v vesolje še pred Gagarinom. Bili so to Gvido Grizon, Evelin Bembič in Ivan Sosič iz Kopra. V časopisu »Sodobna tehnika« so zasledili skice in obrazložitev raket, pri šolski uri kemije pa so se učili, kako naredimo smodnik. Nadobudni mojstri so torej kupili žveplo, soliter in oglje ter napravili pogonsko sredstvo. V popoldanskih urah so se zbrali na solinah za »Fructusom«. To je bil prvi poskus in je uspel: rakaleta je odletela kakih 200 metrov v zrak in nato padla v morje. Opogumljeni s takim uspehom so poskus ponovili. Zbrali so se na istem mestu in pripravili raket. Vendar zdaj ni odletela v zrak, ampak je 10-letnemu Evelinu eksplodirala v roki. Sreča v nesreči, dobil je le lažje poškodbe, toda zgodilo bi se lahko tudi kak hujšega.

Ko so organi LM obvestili starše otrok o njihovem početju, se je izkazalo, da so za to vedeli, vendar niso nicesar ukrenili, da bi stvar preprečili. Vsekakor bi bilo bolje, ko bi svojim nadobudnjim otrokom pokazali pot do krožnikov Ljudske tehnike, kjer bi pod nadzorstvom in brez živiljenjske nevarnosti spoznavali načine večje dosežke današnjega tehničnega napredka.

OTROK IN DRUŽINA, ST. 3
IZ VSEBINE:

FRANCE BEVK: Tri generacije — DR. IVA SEGULA: Otroci s slabimi ocenami potrebujejo našo pomoč — MILAN DIVJAK: Nekateri oblike socialne nezrelosti šolskega otroka — JANA MILČINSKI: Večer v dvoje — DR. MILICA BERGANT: Vzgoja čustev — osnova dojenčkovega razvoja — Poklici gradbene stroke — ING. JANEZ PEROVŠEK: Ali ni škoda grunta? — Ali ni škoda človeka?

VZGOJITELJICE NAM PIŠEJO: MARTA PAULIN: Za pomladansko praznovanje.

KNJIGE: Ob Pionirskega igrah 1961, razgovor z dr. Kristino Brenkovo.

GLASBA: CIRIL CVETKO: Zapiske s seje.

FILM: JOVITA PODGORNIK: Odnos naše mladine do domačega filma.

GLEDALIŠČE: NEZA MAURER: Baletna predstava »Peter in volk« v Mladinskem gledališču — Ob priročniku za spolno vzgojo in pouk v osnovni šoli.

PEARL S. BUCK: Moja deklica ne bo nikoli odrasla.

POMENEK S STARSI: Fantka rada kuhat — Moja najstarejša deklica me skri — Z otroki so tečave.

ZDRAVNIK ODGOVARJA: Kaj je »vidovica? — Moj otrok ima astmo — Kožne plesni.

PRAVNI NASVETI: Ali lahko zahtevam nazaj doto?

GITICA JAKOPIN: Ob zori.

MLADA POTA, ST. 5

PROZA: TANJA DRMEC: Lastovke, oči in podstrešno okno — MARJAVA CIGALE: Solze se ne da naslikati.

PESMI: BRANKO PAVLIN: Ali to nisi bil ti — Midva — ANICA MIHELČIČ: Morda boš ostal — Moja ljubezen — BERTO JERIĆ: Kaple so mi izprale obráz — Samota.

PREVD: TAUFIFIK EL HAKIM: Faraskour ni za počitnice — MAHMUD TEMUR: Poletno popotovanje.

KNJIŽEVNOST: VIKTOR KONJAR: Nove knjige.

FILMSKA PROBLEMATIKA: BR. SÖMEN: Državljanstvo filmske komedije.

LIKOVNA UMETNOST: TESET: Umetnina kot odnos med človekom in svetom.

DRUŽBENA PROBLEMATIKA: I. RUDOLF, SAVIN JOGAN: Družbene posledice avtomatizacije.

AKTUALNE BELEZKE.

POGOVORI S SODELAVCI: IVAN POTRC, MITJA MEJAK, ALENKA GERLOVIČ.

socialno ogrožene družine. Do zdaj je RK prejemal standardne pakete, namenjene bolnikom TBC in socialno ogroženim osebam. Vrednost pomoči, ki so jo razdelili v preteklem letu, je znašala 415.000 dinarjev in jo je dobitilo 176 oseb.

Posebno počivalo zasluži komisija za krovodajstvo, ki ji je uspelo s svojo aktivno propagando pridobiti v lanskem letu 322 oseb za krovodajstvo akcijo. Pri tej akciji so sodelovali tudi gojenke bolničarske šole iz Pirana.

V razpravi so delegati sprejeli več sklepov, med katerimi gre omeniti v prvih vrstih postavitev dnevnega doma za otroke brez nadzorstva. To je v Piranu posebno pereč problem, o katerega razpravljajo številne organizacije in društva. Poudarili so še, da bi bilo nujno uvesti v glavni sezoni dežurno službo prve pomoči na koališčih v Piranu, to je na punti in v Fiesi.

REDNA LETNA SKUPŠČINA RK V PIRANU

DNEVNI DOM ZA OTROKE

V začetku tega meseca je bila redna letna skupščina RK v prostorih družbenih organizacij v Piranu. Skupščine se je udeležilo veliko število delegatov iz piranske občine.

O raznih perečih problemih, ki naj bi jih reševali občinski odbor, kakor tudi o smernicah za izboljšanje zdravstvenega dela je govoril dr. Ivan Kastelic iz Kopra. Poročilo za enoletno delo pa je ugotovilo, da so osnovne organizacije na terenu uspešno reševale svoje naloge in prenašale probleme na višje merodajna mesta. Posebno počivalo zasluži krajevna odbora RK v Ravnu in v Seči, kjer so odborniki obiskali vse družbine in se še posebej zavzeli za tiste, ki so pomoci potrebitni. Zivahnno je bilo tudi delo v šestih komisijah, ki delajo v okviru občinskega odbora RK.

Koordinacijski odbor je skrbel za razdeljevanje brezplačne pomoči kakor tudi za šolske malice. Zdaj je 7 mlečnih kuhinj s 1340 koristniki. Po CARE programu dobivajo podporo

Popoldanska obleka z oprijetim životom in širokim krilom

OB 10. OBLETNICI GRADBENEGA PODJETJA 1. MAJ

V novo desetletje s ceneno gradnjo stanovanj

»Imeli smo tri krampe in eno lopato...«, je začel obujati svoje spomine gradbeni delovodja Adrijan Arčon na tiste dni pred desetimi leti, ko se je rodilo gradbeno podjetje 1. maj v Kopru.

»...najprej smo se lotili adaptacije Dijaskega doma,« je nadaljeval, »in takrat smo dobili toliko predplačila, da smo lahko kupili najpotrenejše orodje in tudi prevzeli druga dela. Začetek res ni bil rožnat, toda, kloniti nismo.«

Tako je stekel pogovor z gradbenim delovodjem, iskupičnim Adrijanom Arčonom, edinim, ki bo jutri z desetletico obstoja podjetja in desetletico delavskega upravljanja v njem praznoval tudi 10 let, odkar je kot potomec zidarjev iz Renč zagrabil za židarsko žlico pri 1. maju in bil tako rekoč tudi sostenovitelj podjetja.

»Danes pa je drugače,« je nadaljeval vodja komercialnega oddelka Milan Besednjak. »Sedaj je v našem podjetju že 270 zaposlenih, vendar pa se

BANČNA REORGANIZACIJA

Do kraja tega meseca mora biti izvršena prva, obenem najvažnejša in največja bančna reorganizacija, kot jo je predvidel novi zakon o bankah: prenašanje poslov s komunalnih bank na podružnice Narodne banke in obenem ustavljanje najširše mreže novih poslovnih enot Narodne banke. Po novi organizacijski shemi bo ta šela samo v Sloveniji 61 poslovnih enot, to je podružnic, ekspositor in agentur, ali za 50 več kot danes.

Kot vidimo, čaka odgovorne v bankah ta mesec velika naloga, ker je treba do konca meseca usposobiti omenjene banke za poslovanje po novem sistemu. Tako bo zlasti ves plačilni promet z določenimi računi sredstev prenesen na poslovne enote Narodne banke, dočim bodo kreditni računi in nekateri računi sredstev preneseni na komunalne banke. Tej prvi fazi reorganizacije sledi naslednja, ko bodo s podobnimi prenosi likvidirane zadružne hranilnice in posojilnice ter prenosi Jugobanke, Jugoslovanske kmetijske in investicijske banke. Za slednje velja, da bodo še ostale, le da bodo opravljale samo specjalne posle. V naslednjem času se bo moralna nova organizacija izpopolnjevati, da bo kos naločen, ki ji bodo poverjene.

Osnovna značilnost reorganizacije je utrditev službe družbenega knjigovodstva, katerega nosilec je Narodna banka. Zato bo tudi preko njenih poslovnih enot dirigiran ves plačilni promet in bodo ostale banke, in prvi vrsti komunalne, iz njega izključene. Pomen tega ukrepa, ki se bo v prihodnje, ko bo spremenjen tudi zakon o družbenem knjigovodstvu, pokazal v pravi luči, je zelo velik, saj je možno preko plačilnega prometa kontrolirati vse finančno poslovanje podjetij oziroma gospodarstva sploh. Posebno je, to važno, če upoštevamo, da se bo obseg kreditiranja po bankah zelo zožil, ker bodo sredstva iz teh virov omejena, da ne bi kot doslej prekorakevali kreditnega obsega, kar za razvoj gospodarstva ni bilo in ne more biti ugodno. Podjetja se bodo moralni bolj orientirati na lastne vire in lasti iz lastnih moči.

V koprskem okraju bodo ustavljene v tem mesecu štiri nove podružnice Narodne banke, in sicer v Ilirske Bistrici, Piranu, Postojni in Sežani, to je v krajih, kjer so svoječasno že bile, pa so jih nadomestile komunalne banke. Te bodo ostale na sedežih občin, kolikor ne bodo ekonomski razlogi narekovali združitve dveh ali več komunalnih bank v eno za območje več občin. Računi namreč kažejo, da povsod komunalne banke, ko jim bo odvzet plačilni promet in druga bančna opravila, ne bodo rentabilne. O tem pa za sedaj še ni odločitve, ker narekovani tempo reorganizacije bank zahteva reševanje drugih problemov, ki so po pomenu in po obsegu zelo veliki. Mnogi celo postavljajo vprašanje, čemu taka naglica, ko daje zakon možnost za izvedbo reorganizacije celo do konca letosnjeca leta. Morda, naj bi šli po načelu, da je bolje kužku odsekati rep naenkrat in ne po koščkih, ker tako manj boli.

— ž-

ta številka stalno menja. Skoraj 200 jih je takšnih, ki bi jim lahko rekli — ptice selivke. Saj veste, da je v naši gradbeni stroki fluktuacija zelo velika. Vzrokov za to je več. Eden izmed glavnih pa je vsekakor dejstvo, da so gradbeni delavci še vedno v neenakopravnem položaju glede plačila in delovnih pogojev z industrijskimi delavci. Gradbenici so moderni nomadi, ki potujejo iz kraja v kraj, od podjetja do podjetja, kjer je pač boljši zasluzek in kjer so boljši delovni pogoji. Stalni so le visokokvalificirani in nekateri kvalificirani delavci, vsi drugi pa se v gradbeništvi zaposlijo le za nekaj časa — dokler ne dobitjo kaj boljšega. In ta fluktuacija je za podjetje zelo draga.

»Prav zaradi tega, da bi obdržali pri zidarskemu delu kar največ pridnih ljudi,« je vskočil v besedo predsednik delavskega sveta Ivo Sporič, »smo se odločili, čeprav smo nasproti drugim podjetjem zelo nizko akumulativni, zgraditi naselje za tiste, ki so prišli iz drugih krajev in niso mogli dobičiti stanovanj v mestu.«

Sobe v novozgrajenem samskem domu s 120 ležišči so res lične in udobne ter opremljene z vsemi stranskimi prostori. V pritličju pa je klubski dvor, v kateri se zbirajo med prostim časom, da berejo knjige, ki jih imata obilo njihova knjižnica, da se sestajajo na sindikalne in mladinske sestanke. Posebno mladi člani kolektiva so zelo aktivni: pridno igrajo nogomet, šah, odbojko in namizni tenis ter si v razgrovih o najrazličnejših temah kreplijo zavest, da so člani nekega delovnega kolektiva, ki si lahko z voljo do dela ustvari, tudi boljše živiljenjske pogoje.

Adrijan Arčon: »Velik uspeh smo dosegli z uvajanjem ekonomskih enot. Vsako gradbišče je takšna enota, ki je močno zainteresirana nad učinkom lastnega dela. Le-ta pa je odvisen od prizadevnosti posameznika, ob njegove spremnosti v štедnji z materialom in od avtomatičnega izključevanja lenuhov. Te ekonomski enote so v minulih mesecih omogčile ob 20-odstotnem povečanju delovne storilnosti tudi znatno večji zasluzek, kot so ga imeli pred letom dni. In posledica je — fluktuacija že pada.«

Predsednik delavskega sveta Ivo Sporič je omenil zelo živahne razprave članov delavskega sveta, ko do podrobnosti obravnavajo najrazličnejše probleme podjetja. Se pred leti so bile sježe organov delavskega samoupravljanja toge in na njih so govorili vedno isti ljudje, sedaj pa, ko je podjetju že delno uspelo z družabnim zivljenjem v naselju zbliziti člane delovnega kolektiva, se porajajo nove misli in novi predlogi,

o katerih je potrebno temeljito razpravljati. A predvsem o dosedanjem in bodočem delu.

Največ so gradili v Kopru in bližnjih vasih. Zgradili so 150 stanovanj in adaptirali več kot 300 stanovanj, trgovinskih lokalov in turističnih objektov. Samo v Ankaranu so zgradili 64 garsonjer za turiste, postavili so 12 blokov v Semedeli, zgradili stranske objekte tovarne TOMOS, šolo v Ravnu, nadzidali so sedanje in sedaj so se lotili gradnje novega šolskega poslopja v Kopru, 160 stanovanj, rezervoarjev za vodo nad Semedelo in se vrste drugih gradbenih del v mestu in okolici. Zato so lani po desetih letih uspeli dosegli 358 milijonov dinarjev realizacije ob vrednosti okrog 50 milijonov dinarjev osnovnih in 37 milijonov dinarjev obratnih sredstev.

Ti podatki so skopi, vendar dovolj prepričljivi o široki dejavnosti kolektiva, ki si ob svojem praznini želi: s povečanjem fizичnega obsegja proizvodnje vsaj za 80 odstotkov do leta 1965 kriti del potreb po gradbenih storitvah v koprski komuni in da bi zgradili kar največ stanovanj ter drugih objektov družbenega stanovanja.

Toda to ne bo lahko! Najprej si bodo morali urediti lastni projektni biro in začeti uvajati gradnjo tipiziranih, toda ne »uniformiranih« stanovanjskih zgradb, nato pa poiskati »skupni jezik« z izvajalcem obrtniških del, da bodo uspeli graditi cenna in udobna stanovanja, ki bodo daleč od modnih muh projektantov,

Gradnje novih stanovanjskih blokov na Vojkovem nabrežju v Kopru izvaja v glavnem koprsko gradbeno podjetje »Prvi maj«

ki projektirajo stanovanja, v katerih pa ne stanujejo.

Prav zaradi tega težijo po stalnem kadru in imajo tri štipendiste na gradbeni fakulteti, dva na Tehnični srednji šoli in enega na delovodske šole. Nadalje so namejeli 25 milijonov dinarjev investicija za nabavo strojev in za mehanizacijo dela na vseh gradbiščih ter s krepitvijo organov delavskega samoupravljanja so začeli z organskim povečanjem podjetja v okviru nalog, ki jim jih je zaupala družba.

»Ni nas strah prihodnosti,« je ob zaključku dejal Adrijan Arčon iz Renč, »če smo pred desetimi leti začeli s tremi krampi in eno lopato, pa smo vendarje postali močno podjetje v naši komuni, potem bomo lahko v prihodnje z večjo prizadevnostjo dosegli še bolj razveseljive delovne uspehe na gradbiščih in v našem notranjem delu, seveda če bomo čim bolj uveljavili načela nagravjanja po učinku in si priborili čim več strokovnih in stalnih kadrov.«

Mlađi pevci iz Sežane in okolice

Razgovor s pevovodkinjo Majdo Hauptmanovo ob prvem koncertu mladinskega pevskega

zbora »SREČKO KOSOVEL«

Če je mladinski pevski zbor iz Sežane zaslovel na lanskem občinskem reviju v Sežani, na okrajinu v Kopru in republiški v Celju in nazadnje zopet na občinskem 9. t. m., je treba povedati, da je mladi ansambel osvojil te dne še eno lovorko. Po skrbnih pripravah je nastopil s svojim prvim koncertom. Prvi samostojni nastop je imel in Divaci 12. t. m. v okviru entedenskih pravljic 65-letnice divaškega prosvetnega društva in Dneva železničarjev.

Aplavz, ki so ga bili »Kosovelovci«

deležni v divaški dvorani, je bil obenem iskreno priznanje tudi tistih premognih, ki niso mogli biti prisotni, a so jih zvočne melodije iz

OB ZAKLJUČKU OBČNIH ZBOROV SINDIKALNIH ORGANIZACIJ V IZOLSKI OBČINI

FORMALIZMU JE ODKLENKALO

kolektiva še posebno važno vlogo.

Nedvomno bo bodoče naloge in programe sindikalnih organizacij v izolski občini uspešno konsolidirali in dopolnil letni občini zbor občinskega sindikalnega sveta. Ceprav bo le-ta še v drugi polovici prihodnjega meseca, se nanje že sedaj osnovne sindikalne organizacije skrbno pripravljajo.

b

S PLENUMA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V SEŽANI

ŠE VEČ STANOVANJ

Če je kateri forum poklican, da spogovori o stanovanjski problematiki v komuni, potem je to nedvomno sindikat. Občinski sindikalni svet se globoko zaveda te svoje pravice in dolžnosti, kar je v polni meri dokazal na plenumu 14. t. m.

Plenum je ugotovil dosedanje uspeha na področju stanovanjske izgradnje, osvetil nekatere pomanjkljivosti stanovanjskih predpisov in pokazal na premajhno odločnost gospodarskih organizacij pri reševanju stanovanjskega vprašanja. Pojav, da je rast ekonomskih zmogljivosti vse do sej močno prehitela objektivne možnosti na področju širjenja stanovanjskega fonda, gotovo ni posebnost sežanske komune. Niti ne kaže ob tem pojavitarnati, kajti brez proizvodnih in drugih objektov, ki so zahvaljujevali izčrpne obrazložitve — tako glede organizacijske strukture ekonomskih enot, kot o deležu in odgovornosti posameznikov v gospodarjenju in upravljanju teh osnovnih celic gospodarskih organizacij.

Hvale vredna je tudi splošna ocena, da so člani sindikata domala povsod posvetili vso skrb kadrovjanju novih vodstev, ki imajo v primerjavi s prejšnjimi leti tudi znatno močnejše zastopstvo mladine in žena. Sicer pa ocenjujejo, da so med 28 sindikalnimi podružnicami z okrog 3400 člani najbolje zastavile svoje delo in sprejeli najbolj obsežne programe osnovne sindikalne organizacije v podjetjih Gradbenik, Delamaris ter v Mehantehniki. Ne zaostajajo tudi rabiči izolskega podjetja Riba, ki ima sindikat zaradi razkropljenosti

vendar še vedno le med močnejšimi podjetji. Ničesar tudi ni bilo storjenega v smeri pritegovanja sredstev stanovanjskih interesentov. Z zbiranjem takih sredstev na račun bodočih stanovanjskih pravic bi močno zainteresirali širši krog zaposlenih pri obravnavanju načrtov in spletov stanovanjske politike podjetja, ustavne itd. S tem bi se pospeljali gradnjo in posredno vplivali na hitrejše reševanje stanovanjskega vprašanja tudi za tiste, ki trenutno ne morejo vlagati lastnih sredstev. Druga oblika je stanovanjska zadružna, o kateri na Sežanskem konkretno ne si bilo govora, pa bi lahko mnogo prispevali k zdrževanju sredstev posameznikov.

Privatni graditelji stanovanjskih funder, ki nudijo občinskemu skladu najmanj 75 % lastne udeležbe, podjetja in ustavove pa 15 do 35 %. Da bi sklad še razbremenili oziroma povečali udeležbo podjetij, bo treba odstotki zanje povečati vsaj na 50 %.

Klub relativno velikim dosedanjim uspehom je bilo konec lanskega leta nerezlenih 279 stanovanjskih prošenj, od tega 41 za samece. Slike pa ni popolna, saj je razumljivo, da mnogi, ki se vozijo na delo tudi od zelo daleč, ne vlagajo prošenj, ker so izgledi za njih rešitev minimalni ali jih v več ali manj dolgi razdobjih sploh ni. Celoten problem, zlasti v Sežani in Divači, je torej dokaj peren. Doslej pa se reševali izključno problemi družin, medtem ko so se samci prepustili sami sebi. Tisti redki, ki so našli streho, so v nekaterih primerih glede višine stanarine v ro-

kah nosilcev stanovanjske pravice ali lastnika in vprašanje je, ali je to zadevni odlok ljudskega odbora povsod zaledel. Problem samcev je zlasti akuten v Tovarni pletenin, Telekomunikacijah, SGP »Kraški zidarji« in še druge.

Perspektivni plan občine 1961-1965 še ni sestavljen, vendar računa da bo v tem času na razpolago skoraj milijard dinarjev za stanovanjsko izgradnjo. To bo sorazmerno več kot doslej in bo s tem sredstev zgrajenih okrog 300 novih stanovanj. Zečeli je samo, da ne bi podražitev gradbenega materiala bistveno poseglja v tempo graditve.

Posebno poglavje predstavlja star stanovanjski fond, kjer so stanarine takoj nizke, da ne zadostujejo za redno vzdrževanje. Očitno je, da polovica stanarine, ki ostane hišnim sestrom za upravljanje in popravila, ne zadostita niti za res najnujnejša popravila, kar pomeni, da star stanovanjski fond relativno hitro propada. Ob takem stanju pa je širjenje stanovanjskega fonda z novogradnjami v določeni meri le fiktivno in se z gospodarskega vidika samo maščuje. Mnogo ceneje je n. pr. vložiti danes petdeset tisoč dinarjev za popravilo strehe na starci hiši kot graditi stanovanje, ki stane tri milijone dinarjev. Ustreerne predpise bi bilo torej treba spremeniti vsaj toliko, da bili starim hišam ostala celotna stanarina. Včasih pa bodo potrebe še druga sredstva, n. pr. iz negospodarskih investicij ali iz ustreznih skladov podjetij. Teh sredstev ne bi smelo biti žal nikomur, ki je dober gospodar. — er

Zaključek ankarskega procesa

Minulo soboto je senat okrožnega sodišča v Kopru v dvodnevni nadaljevanju pred tednom prekinjene sodne obravnavne, ki je znana pod imenom »ankarska aféra«, odsodil blvžega direktorja podjetja Turist-Ankaran Vinka Bernota na 4 leta strogega zapora in po prestani kazni na pet let prepovedi opravljanja službe, s katero je zvezano samostojno razpolaganje ali ravnanje z družbenim premoženjem oziroma njegova hramba. Njegov blvži pomočnik Stane Zrimc pa je bil obsojen na tri meseca zapora zaradi zlorabe službenega položaja.

V obrazložitvi scdbe je bilo med drugim rečeno, da je obtoženi Vinko Bernot kot direktor velikega gospodarskega podjetja skrajno malomarno upravljal z družbenimi sredstvi in da je s svojim nevestnim poslovanjem povzročil likvidacijo podjetja.

Tako je na primer dokazano, da je

obtoženi Bernot dovolil koriščenje treh dnevnih obrokov v podjetju za poslenim delavcem in nameščencem po ceni 120 dinarjev dnevno, za kar je podjetje utrpelo najmanj 2.690.000 dinarjev škode. Nadalje je dopustil, da je bilo med oktobrom 1959 in aprilom 1960 zaposlenih brez učinka dela preveč ljudi in to povzročilo nadaljnjo škodo v višini okrog 1.620.000 dinarjev. S sklepanjem gospodarsko škodljivih pogodb z raznimi podjetji pa je nastala škoda za okrog 2 milijona dinarjev.

To so le nekatere postavke večjega značaja, bila pa je še vrsta drugih kaznivih dejanj, ki so povzročila zaroči skrajno malomarnega poslovanja večmilionsko izgubo. Gleda odskodninskih zahtevkov, ki jih ima do obtoženega Bernota podjetje Turist Ankaran, ki je v likvidaciji, pa je senat okrožnega sodišča napotil to gospodarsko organizacijo na pot civilne tožbe.

R A Z P I S

Investitor PIRANSKE SOLINE PORTOROŽ razpisuje natečaj za gradnjo stanovanjskega četverčka v Luciji pri Portorožu.

Predračunska vrednost: 20,208.806 din.

Dokončanje del do 31. 1. 1962

Ponudbe vložite investitorju do 9. maja 1961.

Licitacija bo dne 10. maja 1961 ob 10. uri v prostorih tehničnega oddelka na Leri (pri Portorožu).

Revidirani projekt je na razpolago pri investitorju.

PIRANSKE SOLINE
PORTOROŽ

J A D R A N K A

tovarna kemičnih in pralnih izdelkov

P I R A N

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. inženirja kemije
2. tehnika kemije
3. daktiografa — korespondenta
4. šefa materialnega knjigovodstva

Pogoji: Pod 1 visoka izobrazba z 2 do 4 leti prakse na vodilnih mestih. Pod 2 diplomiran tehnik kemiske stroke z dvema letoma prakse v industriji. Pod 3 znanje stenografije ali strojepiska I. razreda. Pod 4 srednješolska izobrazba in 2 do 4 leta prakse v materialnem knjigovodstvu.

Nastop službe: Za 1 in 2 po dogovoru, za 3 in 4 takoj. Osebni prejemki po TP ali dogovoru. Ponudbe poslati na upravo podjetja do 26. aprila 1961.

Kmetijska zadruga Šmarje pri Kopru vabi svoje člane na izredni občni zbor, ki bo v nedeljo, 23. aprila 1961, v Šmarjah. Istega dne bodo za nove člane tudi volitve v zadružni svet. Vse člane poziva, da na osnovi pravil dvignejo svoj delež v upravi Zadruge do 15. maja 1961. Za člane, ki do navedenega dne ne bodo dvignili svojega deleža, bo veljalo, da so delež podarili zadrugi.

Upravni odbor

Opekarstvo Ilirska Bistrica razpisuje delovno mesto

R A Č U N O V O D J E

Pogoji: večletna praksa v računovodskej službi. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. Ponudbe poslati v 15 dneh po objavi na upravo opekarne.

SAP - Turist Koper

preko Turističnih društev, sindikatov organizira naslednja potovanja

Maj: 6-dnevni izlet v Rim—Neapelj

NAPOVED VREMENA

za čas od 21. do 28. aprila 1961

Atlantski zračni tokovi so te dni zajeli vso Evropo. Zato je predvsem v njenih zahodnih predelih začelo močno deževati.

Kaže pa, da bo v prihodnjih dneh nekaj suhih dni, čeprav bo padla temperatura zraka.

Pompei—Capri ob prvomajskih praznikih;

8-dnevni izlet v London na Mednarodno razstavo zdravstva; 10-dnevni izlet v Carigrad in Sofijo.

Naši poslovvalnici v Kopru, tel. 298, in Piranu tel. 5112, dajeta pojasnila glede prijav.

Udeležencem naših izletov dajemo turistična posojila.

Razpis

Komisija za uslužbene zadeve Občinskega ljudskega odbora Koper razpisuje naslednja

delovna mesta:

1. šefu odseka za premožensko-pravna razmerja,
2. referenta za urbanizem,
3. šefu uprave za dohodke,
4. referenta za skrbništvo in varstvo družine,
5. šefu odseka za kmetijstvo in gozdarstvo,
6. referenta za registracijo računov,
7. računovodje,
8. arhivskega pomočnika za Arhiv v Kopru.

Pogoji:

a) za delovno mesto pod 1 visoko šolsko izobrazbo in 3 leta upravne prakse;

b) za delovno mesto pod 2 gradbeni inženir;

c) za delovno mesto pod 3 višja ali visoka strokovna izobrazba;

d) za delovni mesti pod 4 in 5 srednja ali višja strokovna izobrazba;

e) za delovna mesta pod 6, 7 in 8 srednja strokovna izobrazba.

Pravilno kolkovane prošnje z opisom dosedanjega službovanja in kratkim življenjepisom predložite Občinskemu ljudskemu odboru Koper v 15 dneh po objavi razpisa.

R A Z P I S

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri ObLO Koper

razpisuje

po 21. členu zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52/57) mesto upravnika bifeja »Mercedes-Bar« Koper.

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

Kvalificiran delavec v gostinstvu ali v sorodni stroki s 5-letno prakso na vodilnih delovnih mestih.

Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev je poslati v 10 dneh od dneva objave na Občinski ljudski odbor Koper.

R A Z P I S

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri ObLO Koper

razpisuje

po 21. členu zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52/57) mesto direktorja trgovskega podjetja »Trgocenter« Koper.

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

1. ustrezna fakultetna izobrazba s 5-letno prakso na vodilnih delovnih mestih;

2. ustrezna srednješolska izobrazba z 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih;

3. nepopolna ustrezna srednješolska izobrazba z najmanj 20-letno prakso, od tega najmanj 10 let na vodilnih delovnih mestih.

Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev je poslati v 15 dneh od dneva objave na Občinski ljudski odbor Koper.

R A Z P I S

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij Občinskega ljudskega odbora Koper

razpisuje

po 21. členu Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov — Ur. list FLRJ št. 52/57 mesto

DIREKTORJA

podjetja Komunalni servis Koper. Kandidat mora izpolnjevati tele pogoje:

1. gradbeni inženir s pooblastilom in s 3-letno prakso na vodilnih delovnih mestih;

2. gradbeni tehnik s pooblastilom in z 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih.

Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev je poslati v 15 dneh od dneva objave na Občino Koper.

Malo oglasov

MELBROSIN — preparat cvetnega prahu in matičnega mlečka (GELEE ROYALE), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod MELBRO-COOP (Zavod za čebelarstvo — Kalnik) dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preprata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

RADIJSKI APARAT »BLAU-PUNKTE«

8 + 1 cevni, KAVČ (postelj) z vložkom in žimnicami ter pekač, vse dobro hrانjeno, prodam. Ogled popoldan. ČIHAK, Glagoljaška 1/IV, Koper.

MENJAM enosobno stanovanje v Mariboru za stanovanje v Kopru ali Izoli. Informacije pri Testen, Repičeva 1, Koper.

ZAMENJAM sobo s posebnim vhodom v Kopru za enako v Ljubljani. Naslov v upravi lista.

Gospodinjsko pomočnico išče dobra družina. V poštev pridejo tudi starejše osebe. Plača dobra. Javite se osebno ali pismeno na naslov: Plesničar, Semedela, blok 8, Koper.

LANATEX — uvoz — izvoz Trst, Ulica Machiavelli 9, tel. 61-647, blizu trga Ponterosso, prodaja na debelo in drobno najfinješči tkanine po reklamno nizkih cenah.

OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino CASA DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLÒ 22. V njej dobite največjo izbirno moške, ženske in otroške konfekcije, dežnikov plaščev, vse vrste vetrinj, jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah.

Zagotavljamo, da boste zadowljeni z nakupom v naši trgovini. Kdo dostavi odrežek tega oglasa, dobi lepo darilo.

Podjetje PIVOPROMET, Izola razpisuje prosto delovno mesto

šefu računovodstva.

Nastop možen takoj ali po dogovoru. Prejemki po tarifnem pravilniku. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta

Bolnica Valdoltra pri Kopru proda dva avtomobila v dobrem stanju:

OSEBNI-DOSTAVNI »Opel Olympia« 1952 in

FURGON »Chevrolet« 3-tonski, novejše izvedbe.

Oglej in informacije vsak delavnik na javne prodaje, ki bo v ponedeljek, dne 24. aprila 1961.

Bolnica Valdoltra pri Kopru razpisuje mesto

USLUŽBENKE ZA KNJIGOVODSKE IN BLAGAJNISKE POSLE.

Pogoji: popolna ali nepopolna srednja šola z nekaj prakso v vseh.

Vsa oskrba v bolnici. Plača ugodna. Takošnje ponudbe z življenjepisom sprejema bolnica — razpisna komisija.

Kino

SEZANA: 21. aprila ruski film TOMA GARDIJEV; 22. in 23. aprila italijansko-francoski film ZAKAJ PRIHAJAS POZN?; 27. aprila italijanski film POLIKARPO.

KOPER: 21., 22. in 23. aprila ameriški barvni cinemascope film MLADA KRALJICA; 24. in 25. aprila italijanski film MLADI MOZJE; 26. in 27. aprila nemški film TRIJE V VRIETEU.

SKOFIJE: 22. aprila nemški film TRIJE IZ VARIETEA; 23. aprila italijanski film MLADI MOZJE; 27. aprila ameriški film LOV NA PUME.

SMARJE: 21. aprila ameriški barvni cinemascope film EDDIE DUCHIN; 22. aprila italijanski film MLADI MOZJE; 23. aprila nemški film TRIJE IZ VARIETEA; 26. aprila ameriški barvni črtani film LOV NA PUME.

IZOLA: 21. aprila jugoslovansko-italijanski film CAPO; 22. in 23. aprila ameriški barvni cinemascope film EDDIE DUCHIN; 24. in 25. aprila nemški film PLANET SMRTI; 26. in 27. aprila ameriški barvni cinemascope film ZLOMLJENA ZVEZDA.

PIRAN: 21. aprila domači film VETER JE PONEHAL OB ZORI; 22. aprila francoski film ZLOCIN IN KAZEN, ob 22. urji ameriški barvni cinemascope film BODIMO SRECNI; 23. aprila domači cinemascope film KAPETAN LESI; 24. aprila ameriški barvni cinemascope film BODIMO SRECNI; 25

KOŠARKARSKO PRVENSTVO SLOVENIJE

Ilirska Bistrica premagala Škofjo Loko

V soboto in nedeljo se je pričelo košarkarsko prvenstvo Slovenije. Na njem sodeluje tudi ekipa Ilirske Bistrice, V. I. kolu se je srečala s Škofjo Loko, kjer je tudi gostovala. Kljub temu, da je nastopila z oslabljenim moštvo, ji je uspelo zmagoati z najtejnšim rezultatom 69:68 (34:34). Že rezultat nam kaže, kako je bila borba ogorčena in moštvi izenačeni. Začetek je pričpal domaćinom, saj so že v deseti minutni vodili z 28:10. Kasalo je že, da je tekma za Bistrice izgubljena, vendar niso klonili. Do kraja prvega polčasa so rezultat že izenačili. V drugem polčasu so z zanesljivo igro v obrambi in v napadu ves čas vodili z 8 koši naskoka. Zatrdi premagala zbranost nekaterih igralcev in zaradi borbenosti domaćinov so Škofjeločani v zadnji minutni izenačili in prešli v vodstvo. Z zanesljivim izvajanjem prostih metov.

KOŠARKA

MLADI POLNIJO KOŠE POSTOJNA : IL. BISTRICA 81:87

V pripravah za začetek prvenstva v 1. republiški košarkarski ligi je njen član Partizan iz Ilirske Bistrice odigral v petek prijateljsko tekmo v Postojni. Pred več sto gledalci je zmagovalo mlađo moštvo Postojne z izidom 81:78 (34:34). Za Postojno so igrali Žmakan (27), Inocente (12), Gerželj (26), Blasizzo, Tavčar (12), Lipovž in Vasle (4), za Ilirske Bistrice pa R. Grilj (23), Prosen (20), Sušter (14), Wallas (21) ter Znidarič in Barone. Sodil je Janko Prinčič.

Obe moštvi trenira Janez Wallas, ki je tokrat tudi nastopal za Bistrice. Moštvo Postojne, ki mu povprečna starost igralcev ne presega 17 let, je uspelo z izredno borbeno, hitro in učinkovito igro spraviti na koleno republiškega ligista neposredno pred začetkom prvenstva v ligi. Kake, da je Wallasu ob prizadevanju vseh igralcev uspelo ustvariti zares perspektivno vrsto, ki se bo znala postaviti po robu marsikom v ljubljansko-koprski ligu, če pride zares do nje.

V nedeljo košarkarji Postojne povabili v goste moštvo Partizana iz Sežane. Srečanje se je končalo s prečiščljivo zmago domaćinov, ki so pri tem vo večih zabeležili tudi troštevilo izid 112:29 (48:19). Med strelici sta se znova uveljavila Žmakan (39) in Gerželj (29) pri Postojni, medtem ko je večino košev za goste dosegel Zaggar (19).

Množičen pohod po partizanskih poteh

V okviru številnih prireditv v počastitev praznika občine Postojna, 23. aprila, bo v petek in soboto množičen pohod po partizanskih poteh dolnjega dela pivske kotline. Pohod prirejajo postojanske šole v sodelovanju z občinskim odborom Zvezne borcev in računa, da bo na njem nastopilo najmanj 1500 udeležencev.

Naj pot bodo krenile tri skupine. Prva, ki jo bodo sestavljalni dijaki postojanske gimnazije in gozdarskih šol, bo odšla 21. aprila iz Postojne po telesni poti: Orehnek, Rakulk, Sajevče, Hruševje, Šmihel pod Nanosom. V Šmihelu bo istega dne priredila partizanski miting na prostem, nakar bo drugo jutro nadaljevala pot v Predjamo in od tam na Veliki vrh, kjer je bila maja 1944. leta mladinska konferenca.

Druga skupina udeležencev — to bodo gojenci viših razredov psemeljke ter ostalih šol — bo odšla 22. aprila zjutraj iz Postojne proti Črni jami in dalje v Studeno, Belsko ter Bukovje. Tu se

KOŠARKARSKO PRVENSTVO SLOVENIJE

Ilirska Bistrica premagala Škofjo Loko

saj so v zadnjih trenutkih tekme izkoristili vse šest, je moštvo Ilirske Bistrice zmagovalo. Najboljši igralec na igrišču je bil Rajko Grilj. Z odlično igro v obrambi in v napadu, saj mu večkrat niti trije domaćini niso mogli do živega, je žel priznanje tudi med neobjektivnimi domaćini. Po končani tekmi se je pripeljeli neljubi dogodek. Del gledalev je fizično napadel sicer dobra in nepristanska sodnika. Pričakovati je ostre ukrepe KZS.

SPORTNI DAN KOPRSKIH GIMNAZIJCEV

7. t. m. so dijaki koprskih gimnazij tekmovali za naslov "Razrednega prvaka Gimnazije Koper na športnem polju". Tekmovanje v odbojki je bilo dokaj kvalitetno in sem in tja tudi razburljivo. Posebno zanimiva je bila tekma med III. in IV. razredom. Slednji je bil v svojo zmago trdno prepirčan, vendar je moral kloniti z rezultatom 2:0. Za končni vrstni red na lestvici so bili odločilni količniki vseh setov:

IV. razred	3	2	1	4:2	4
III. razred	2	1	5:3	4	
II. razred	3	1	2	3:4	2
I. razred	3	1	2	2:5	2

Dekleta so tekmovala v košarki. Tekmovanje ni bilo kvalitetno in niti ni bilo na takšni ravni, kot bi lahko od srednješolskih pričakovali. Zmagale so dijakinje IV. razreda pred II., I. in III. razredom. Najuspešnejši sta bili Salamunova in Koroščeva.

V. E.

ROKOMET

IKŠ Koper ni razočarala

V nedeljo so bile odigrane tekme 10. kolpa okrajne rokometne lige. V moški konkurenčni se je odigrala tekma IKŠ in TVD Koper. Po zelo ostri in zanimivi tekmi je IKŠ zasluženo zmagovala s 17:12. Igralci Kopra so igrali nepovezano in zaigrali vse priložnosti za doseglo golov, med drugim so zastreljali več sedemmetrovk.

Na začelo tekmo med TVD Izolo in IKŠ Koper, ki je bila odigrana

KOŠARKARSKI MOTIV S POSTOJNSKEGA IGRISCA

NOGOMET
BO NK IZOLI USPELO OBDRŽATI PREDNOST?

REZULTATI 10. KOLA

Sežana: NK TABOR : NK TOMOS A 2:3 (2:0)
Izola: NK IZOLA : NK SIDRO 1:0 (1:0)
Ilirska Bistrica: NK ILIRSKA BISTRICA : NK TOMOS B 6:3 (3:2)
PIVKA: NK PIVKA : NK POSTOJNA 1:3 (1:1)

LESTVICA:

IZOLA	10	9	0	1	29:9	18
TOMOS A	10	6	2	2	28:13	14
TABOR	10	6	2	2	31:14	14
IL. BISTRICA	10	4	2	4	23:31	10
TOMOS B	10	4	1	5	23:28	9
POSTOJNA	10	3	1	6	20:22	7
SIDRO	10	2	2	6	8:17	6
PIVKA	10	1	0	9	8:35	2

PROGRAM ZA 11. KOLO

23. aprila 1961

IZOLA: NK Izola : NK Tabor
PIRAN: NK Sidro : NK Postojna
PIVKA: NK Pivka : NK Ilirska Bistrica

KOPER: NK Tomos B : NK Tomos A

LESTVICA:

IZOLA	10	9	0	1	29:9	18
TOMOS A	10	6	2	2	28:13	14
TABOR	10	6	2	2	31:14	14
IL. BISTRICA	10	4	2	4	23:31	10
TOMOS B	10	4	1	5	23:28	9
POSTOJNA	10	3	1	6	20:22	7
SIDRO	10	2	2	6	8:17	6
PIVKA	10	1	0	9	8:35	2

PROGRAM ZA 11. KOLO

23. aprila 1961

IZOLA: NK Izola : NK Tabor
PIRAN: NK Sidro : NK Postojna
PIVKA: NK Pivka : NK Ilirska Bistrica

KOPER: NK Tomos B : NK Tomos A

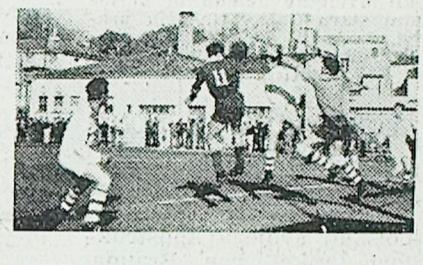
ŠPORT V SLIKAH

V KOPRU ...

ROKOMET: TVD Partizan Koper : IKS. Napad IKS nevarno ogrožen TVD Partizan, Rezultat — 17:12 za KS

V IZOLI ...

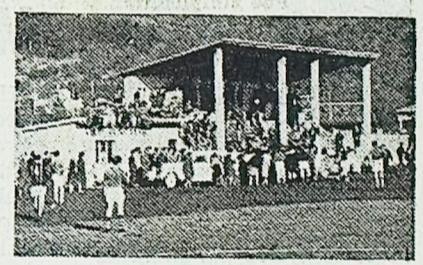

NOGOMET: NK Izola : NK Sidro. Alfred Kovačič (11) je dosegel z glavo edini gol tekme. Rezultat — 1:0 za NK Izola

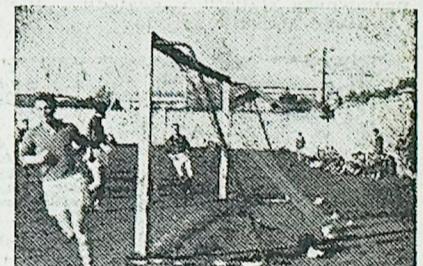

Moško NK Sidro iz Pirana je pričakalo zadnje čase lepo in borbeno igro

IN SEŽANI ...

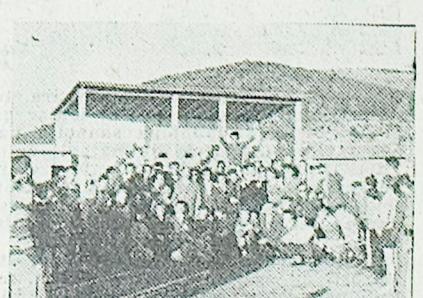
V 17. minutni se je zgodila nesreča in ponesrečenje so moral prepeljati v bolnišnico

Tretji in zmagovalni gol NK Tomosa ter strelčec Jermanič

Utrujeni, vendar zadovoljni so bili igralci NK Tomosa po tekmi

Lepa igra je navdušila gledalce, ki so se rade volje postavili pred objektiv skupaj z zmagovalci

KOSARKARSKI MOTIV S POSTOJNSKEGA IGRISCA

Uporna igra Pirančanov

Sodnik Miličević iz Kopra, mejna sodnika Livio in Ivanović.

Strelec edinoga gola Alfred Kovačič v 25. minutni prvega polčasa. Strelje kotov 7:2 v korist NK Izole.

Tekma se je začela v živahnem tempu. Domačini so izvedli nekaj nevarnih strelov preko Cerneta, Kovačiča in Jerkoviča. Moštvo Sidra se je uspešno in borbeno upiralo na hotelo s hitem prodori preko Piccinija presenetiti nasprotnika. Vratar Lesjak je bil vedno na mestu. V tem delu igre je imelo moštvo NK Sidra lahko premoč in celo možnost za doseglo gola, ko je Butarči v 19. minutni nevarno streljal pred gol in se je žoga odbrila od vrata. Izola je izvedla nenadni napad v izsilila kot. V 25. minutni je streljal Čendak kot, zato je prestregel Alfred Kovačič ter jo z glavo usmeril v zgornji desnki kot mimo nemocnega vratarja. 1:0 za Izolo.

V drugem delu igre pa so domaćini ponovno prešli v napad, toda čvrsta obramba gostov je vse napade odbrila. Posebno se je odlikoval Pilepič, ki je bil eden najboljših igralcev na terenu. NK Izola je igrala dobro, vendar bi lahko nudila se boljšo igro, moštvo NK Sidra pa je pokazalo, da igra iz dneva v dan bolje.

Lestvica je naslednja:

TVD Piran	9	9	0	0	256:73	18
IKŠ Koper	8	6	1	1	159:113	13
TVD Izola	8	5	1	2	163:139	11
TVD Koper	9	5	0			

ATLASOVA TEŽA

Navsezadnje so le objavili ceno ameriške medkontinentalne rakete »Atlas«. Vsaka raketa »Atlas« velja 4 milijone dolarjev (okrog 3 milijarde dinarjev). S tem denarjem bi bilo moč zgraditi tovarno, ki ne bi bila dosti manjša od Tomosa.

ZVOČNI PROMETNI ZNAKI

Izkušnje kažejo, da šoferji zlahka spregledajo prometne značke, če vozijo z veliko hitrostjo. Da bi to preprečili, so v Ameriki napravili zvočne prometne signale. Pred prometnimi znaki bodo cesto prekrili s posebno tvarino, ki bo pod avtomobilskimi kolesi zavilila in opozorila voznika na prometni znak ob cesti.

VON BRAUN NA LUNI

Kmalu potem ko je Gagarin stopil iz vesoljske ladje, so ameriški novinarji poiskali svojega konstruktorja raket von Brauna. Vprašali so ga, kaj meni o sovjetskem pobjigu in o ameriških vesoljskih načrtih. Von Braun je odgovoril:

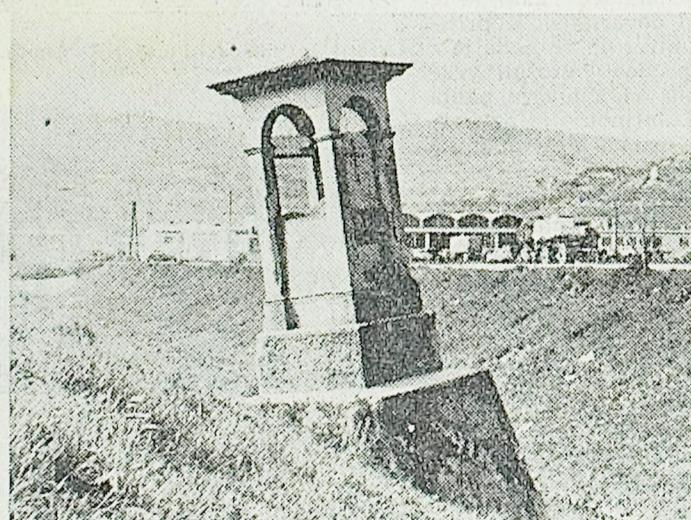
»Ko bo prišel na Mesec prvi Američan, mu bodo ruski cariniki kovčke pregledali.«

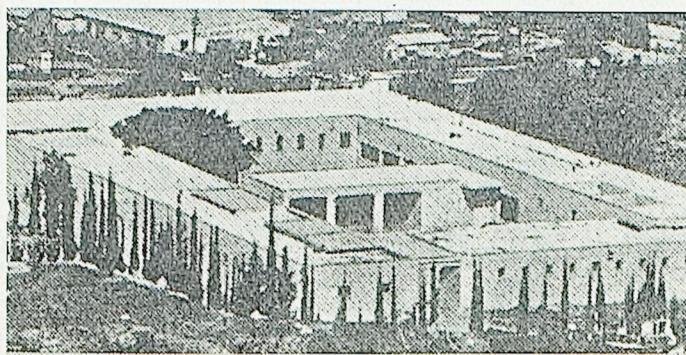
Se en simbol boja Afričanov za svojo svobodo je vodja gibanja Mau Mau, šestdesetletni Jomo Kenyatta (na sliki). Cesar je že pred letom dni prestal zapor, na katerega so ga obozili britanski imperialisti, ga ti še vedno držijo v internaciji, ker se boje njegovega vpliva in njegovega brezkomisnega stališča v pogledu usode afriških narodov.

21. april 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X. — ST. 17

Kolikor bolj se Koper modernizira, toliko večji kontrasti nastajajo v njem in okoli njega, kadar gre za primerjavo s starim. V načrtu je že popolna sanacija najbolj zamenjane mestne četrti Bose drage, ki je najbolj žalostna dediščina preteklosti. Tamkaj bodo sedanje podprtje izginile, na njihovem mestu pa bo zraslo kakih petnajst nebotačnikov. So pa tudi nekateri objekti, ki groteskno izpadajo in niso se menjajočem okolju, vendar pa jih ni vedno mogoče odstraniti, ker drži nanje roko. Zavod za spomeniško varstvo LRS. Veliko pozornosti vzbuja majhno znamenje na križišču pri stadionu — ne zaradi svoje starosti ali zgodovinskega pomena, marveč zaradi tega, ker radi premikanja zemlje vse bolj drsi v Jarek. Vsekakor bi bilo treba znamenje — če je zgodovinska vrednota — zavarovati in prenesti nekam na varno, da se ne bodo koprski šaljivci spotkal ob ta »spomeniku« — češ, da imamo tudi v našem mestu podobno znamenito kot italijanska Pisa.

Ob cesti med Tel Avivom in Haifo v Palestini leži stara trdnjava, ki so jo zgradili še Angleži, zdaj pa je kasarna izraelskih policijskih sil (na sliki). Tučaj je bil zaprt vse do nekaj dni pred razpravo veležoice Adolf Eichmann, strogo zastražen, da ne bi ušel razpravi in pravčni odsobi za storjene zločine.

Za varen polet v vesolje

Nekaj dni pred Gagarinovim poletom okrog Zemlje je napisal sovjetski vesoljski eksperiment V. V. Dobronarov članek, v katerem govorji o problemih, s katerimi so se moralni sposoprijeti konstruktorji »kosmičeskogo korabij«, da bi bil človek polet povsem varen. Vrh tega pa je spregovoril tudi o nekaterih posebnostih vesoljske ladje, ki naj bi ponesla človeka na daljše potovanje. V odstavku »Atmosfera v kabini« pravi:

Ko smo na Zemlji, si ne bomo kdo ve kako glave zaradi zraka, katerega vdihavamo. Za to skrbí priroda. V tesni in nepročudno zaprti kabini pa postane to vprašanje na mah življensko važno. Za potrebeni barometrični pritisk, za enakovremno vlažnost zraka in temperaturo bodo skrbeli posebne avtomatske priprave. Kaj pa kisik, ki ga rabimo za dihanje, in ogljikov dvokis, ki ga izdihamo? Vesoljska ladja bo morala imeti na svojem krovu rastlinjak. Rastline bodo čistile zrak, razen tega pa se bo z njimi človek tudi hrani. Ladja pa bo imela tudi jeklenke z zrakom. Cemu? Za primer, če bi se v kabino zaletel meteorit in jo prebil, zaradi tega pa se kozmonavti tudi obleceni v posebne oblike. Dopustimo, da v kabini nastane vacuum. Kaj tedaj? V hipu se vključi avtomatska naprava, ki privede zrak iz jeklenke in napravi v kozmonavtov obliku potrebne

Marilyn Monroe častni član

Hary Golden, glavni urednik židovskega časopisa »Izraelska Karolina«, je nedolgo tega ustanovil klub, ki naj bi skrbel za strpnost in bratstvo med različnimi rasami in religijami. Na nekem shodu kluba je dejal, naj bi sprejeli za častnega člena Marilyn Monroe. »Poročila se je s protestantom, katoličanom in naposled še z Židom in

TELEVIZIJA BREZ TELEVIZORJEV

V nekem ameriškem laboratoriju delajo poskuse s televizorji bodočnosti, ki bodo sedanji sistem prenašanja TV oddaj postavili povsem na glavo. Izdelali so trak iz lahkice kovinje, ki ga je treba kot nekakšen diadem oviti okoli glave. V traku so električni prevodniki, tranzistorji in baterije. Trak sprejema slike in zvoke in jih direktno prenaša možganom, tako da ne prihaja v našo zavest preko oči ali ušes. Znanstveniki, ki delajo poskuse s temi »aparati«, trdijo, da bodo mogli gledati takšno televizijo tudi slepi.

STRELI V KINO DVORANAH

Interpol je predlagal vsem policijam na svetu, naj urede za policaje posebne kino dvorane, ki bi bili nekakšni »Poligoni za streljanje«. Policiji naj bi gledali gangsterske filme in sede ali stoje streljali na osebnosti na filmskem platnu.

DOBRO JIH POZNA

Brivec v angleškem mestcu North Shields je obesil na vrata svojega lokalnega takšen napis: »Pripadnikom nemške vojske je vstop najstrožje prepovedan! Brivec je to opozorilo obesil, ker ne prenese nadutih nemških vojakov, ki se hvalijo, da so najboljši vojaki na svetu in da bodo to tudi dokazali. »To je spet tista staro nacistična popevka,« pravi Rudi Sieber, ki je po rodu Nemec in nekdaj vojni ujetnik ter je sklenil, da bo za vedno ostal v Angliji.

SUPERKOVINA

Sovjetski znanstveniki so izdelali novo vrsto kovinje, ki ima uprav nenavadne odlike. Kovina je približno šestkrat trdnejša od jekla. Palica, ki je napravljena iz te kovine, lahko pri debelinah 2,5 cm nosi težo 1000 ton.

zračni pritisk. Kozmonavta je mogoče tako zavarovati na dva načina — kolektivno v neprodružno zaprti kabini in z individualno obliko. Da bi med poletom ne prišlo do neljubega trčenja z meteoriti, bo ladja opremljena z radiolokacijskimi napravami. Te naprave bodo pravčasno opozorile na bližajočo se nevarnost in ladji tudi avtomatično spremenile kurs poleta, da bi se lahko izognila nezaželenemu srečanju.

Italijanski višji desetnik Eugenio De Simone je bil v znanim italijanskem ekspedicijskem korpusu, ki ga je Mussolini poslal Hitlerju kot simboličen znak zaveznosti in za pomoc na Vzhodni fronti proti Sovjetski zvezzi. Od tam nekje je prišla njegovih žen Rosini Tiano vest, da je »junaško« padel, boreč se za svetle fašistične ideale in za veliko Italijo. V tem imenu je kot heroj prišel tudi na spomenik padlim v svojem kraju Apriano pri Cosenzi, ženi pa je bila dodeljena pokojnina. Nenadoma pa je te dni žena Rosina (na sliki s pismom) prejela od Eugenija obvestilo s fotografijo iz Grčije, kjer se njen mož na vso moč veseli življenja. Zdaj ga bodo z dletom izbrisali s spomenika južanskih fašističnih borcev, medtem ko bo morala žena vrnila državi doslej izplačevano pokojnino.

Postojna se tudi sicer ureja v lepo turistično mesto in vsak dan menja svojo podobo. Za občinski praznik bo dobila tudi novo javno razsvetljavo, za katero pravkar postavljajo visoke kovinske drogove po mestnih ulicah.

— Ljubček, to pa se tiče samo mene in mama mi je rekla, da smem započeti kuvertko odpreti šele po poroki...

ZRAČNI VOHUNI

ROJSTVO »LETALA-PRIKAZNI«

Proti koncu februarja leta 1956 so se zbrali v glavnem štabu ameriške obveščevalne službe štirje možje. Pred veliko zidno kartou severne poloble v kabinetu Allena Dullesa je stal podpolkovnik Hamlock. Predstavljal je oddelek za znanstvena raziskovanja WS in je prišel semajn prvi.

Civilist, ki se je nemirno sprehajal po sobi, je bil polkovnik v ostavki Praywitt. Zdaj je bil eden izmed vodilnih mož velikega finančnega koncerna in Los Angelesu svetovalec oddelka za aeronavtiko in kozmično raziskovanje (NASA).

Pri oknu, z ramo naslonjen na zid, je stal general s štirimi zvezdami, Nathan F. Twining. Gledal je na reko Potomac, ki je valila svoje kalne vode proti Atlantiku.

»Gospodje, čemu bi še čakali.« Allen Dulles je zgrabil nekaj papirjev in vstal izza mize. »Državni departman je o tem že seznanjen. Bodite prepričani, da bodo misli, ki vam jo bom sedaj povedal, odobrili...«

O tem ni nihče dvomil. Vsi so vedeli, da v Združenih državah tajna služba in zunanje ministrstvo še nikdar nista delala tako skladno: februarja leta 1953, ko so na volitvah zmagali republikanci, sta se brata Dulles do-kopal do tistega, po čemer sta že dolgo hlepela: do vodilne vloge v ZDA.

Posedli so za dolgo mizo, ki je bila sredi kabineta. Dulles si je popravil suknjic in si pogladil sive brke.

General Twining je dejal:

»Naše obveščevalne operacije nad državami vzhodnega bloka preživljajo svojo krizo. Baloni so pokazali imenitne rezultate, vendar je nasprotnik že našel način, kako se jih ubraniti. Vendar moramo s tem na takšen ali drugačen način nadaljevati...«

»V našem oddelku smo mnjenja,« je dejal Hamlock, da Rusi niso zmožni, da bi jih sestrelili. Naši baloni letijo precej visoko. Bolj verjetno se mi zdi, da jim je uspel razvozlati šifre, s katerimi je mogoče prisiliti balon, da pristane. Če izpopolnimo naš sistem šifriranja, se bom lahko takšnim nevšečnostim v bodoče izognili.«

»Naša uprava ne deli vašega optimizma,« mu je suho odvrnil Praywitt.

Medtem ko so strokovnjaki proučevali podrobnosti, si je Allen Dulles napolnil pipi. Vedel je, da je zadnja in odločilna beseda prihranjena njemu; kot načelnik Centralne obveščevalne oddelka je bil Dulles neposredno odgovoren samo predsedniku Združenih držav.

»Četrto rod orožja« — tako je rad sam imenoval svojo obveščevalno armoado, je štel 30 tisoč državnih uslužencev, vrh tega pa je služilo v tej armadi še nekaj deset tisoč državljanov ZDA in državljanov drugih dežel, ki so jih tajno najeli za svoje delo.

Allen Dulles je dobro vedel, da ga za nič na svetu ne bodo odpustili z njegovega službenega mesta. Kakor so bili veliki stroški za vzdrževanje te organizacije, tako je bil velik tudi cilj: po vsej zemeljski krogli nasaditi agente CIA, pronikniti v vseh državah v vse oblasti življenja. »Totalno vohunstvo!« Dulles je bil všeč ta termin, ki si ga je izmislil zadnji šef Hitlerjeve obveščevalne službe Walter Schellenberg.

Allen Dulles si je popravil očala, vrgel bežen pogled na dokument, ki je ležal pred njim in je bil označen z oznako »10-10«, ter pomignil Praywittu. Leta je izvlekel iz aktovke nekaj tehničnih načrtov in fotografijo precej primitivnega monoplana razpotegnjene oblike. Letalo je bilo dolgo 14,6 metra, preko kril pa je merilo 29 metrov. Njegova površina je bila — 62 kvadratnih metrov. Dosej še ni bilo letala, ki bi imelo tako veliko nosilno površino. Na zadnjem delu trupa je imelo letalo vgrajen najmodernejsi turboreaktivni motor. »Pratt & Whitney Y-57.«

Praywitt je s prstom pokazal na motor.

»Blizu zemlje razvija moč 5 ton, zaradi tega se lahko to letalo dvigne do višine 21 tisoč metrov. Na tej višini letalo leti s hitrostjo 750 km na uro. Na manjših višinah pa more razvijati brzino do 920 km na uro. Iz svoje neprodne zaprte kabine lahko pilot od časa do časa izključi motor in plove v stratosferi vsaj 10 ur kakor jadrano letalo; tako lahko varčuje z gorivom. Letalo smo že z uspehom preizkusili...«

Podpolkovnik Hamlock se je nagnil naprej. Spomnil se je, da se je zamisel o takšnem letalu rodila pri njih, znanstvenem oddelku WS. Vendar pa je bilo Praywittov poročilo zanjo povsem neprizakovano.

»Kdo pa je letalo zgradil?«

»Lockheed,« je odvrnil Praywitt. »Konstrukcijo letala je napravil glavni inženir družbe Clarence Johnson. Letalo je zgrajeno največ iz plastičnih mas. Na njem skorajda ni kovinskih delov, pobaranovo je s črno barvo in ga zato ni moč ujeti na radarski zaslon...«

»Kakšno ime ste dali temu tipu?« je rezko vpadel v besedo Twining.

»U-2,« je odvrnil Praywitt. »Ker ima to letalo tako nenačadne odlike, se lahko izgovorimo s tem, da bomo z njim raziskovali atmosfero na velikih višinah.«

»To je letalo-prikazen,« je rekel Allen Dulles. »Pomagalo nam bo pri reševanju naših malog za zelenzo zavoje... CIA je naročila pri Lockheedu 12 takšnih strojev.«

»CIA?« je vprašal Twining. »To se sliši tako, kakor da hočete napraviti svoje lastno letalstvo, sir!« Twining je bil besen. Kaj takšnega ni uspelo v fašistični Nemčiji niti samemu Himmelu!

»Da in ne,« je previdno odgovoril Dulles. »U-2 je idealno letalo za daljše obveščevalne polete. To je naš največji adut in napraviti moramo vse, da ga ohranimo v tajnosti...«

Toda tajnosti ni bilo mogoče ohraniti. Že pri prvih poskusih nad Ameriko se je ponesrečilo nekaj letal U-2. Za začetku aprila se je nad Nevado poškodovalo še eno letalo in naposlед se je v septembri leta 1959 pripetila sila neprijetna zadeva.